ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 31 maart 2012

INTERVIEW
5
'Go, Tinkerbell, go!'

HISTORIE
7
Een reddingsplan voor Curaçao

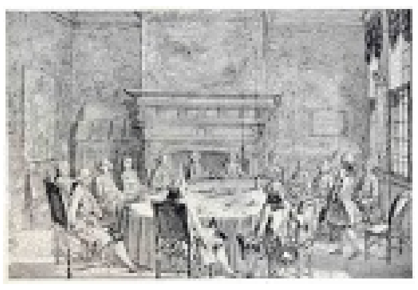

ECONOMIE
14
Hongarije: Warm welkom

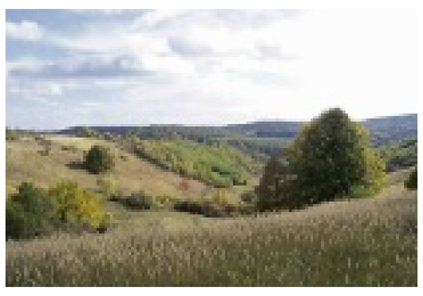

Kunstenaar Patrick Mezas:

'Opgaan in de beelden'

Toen ex-horeca exploitant Patrick Mezas zich twaalf jaar geleden spontaan als kunstenaar ontpopte, wist hij het gelijk heel zeker: "Ik wil nooit meer terug naar de horeca. Dit wil ik voor altijd blijven doen."

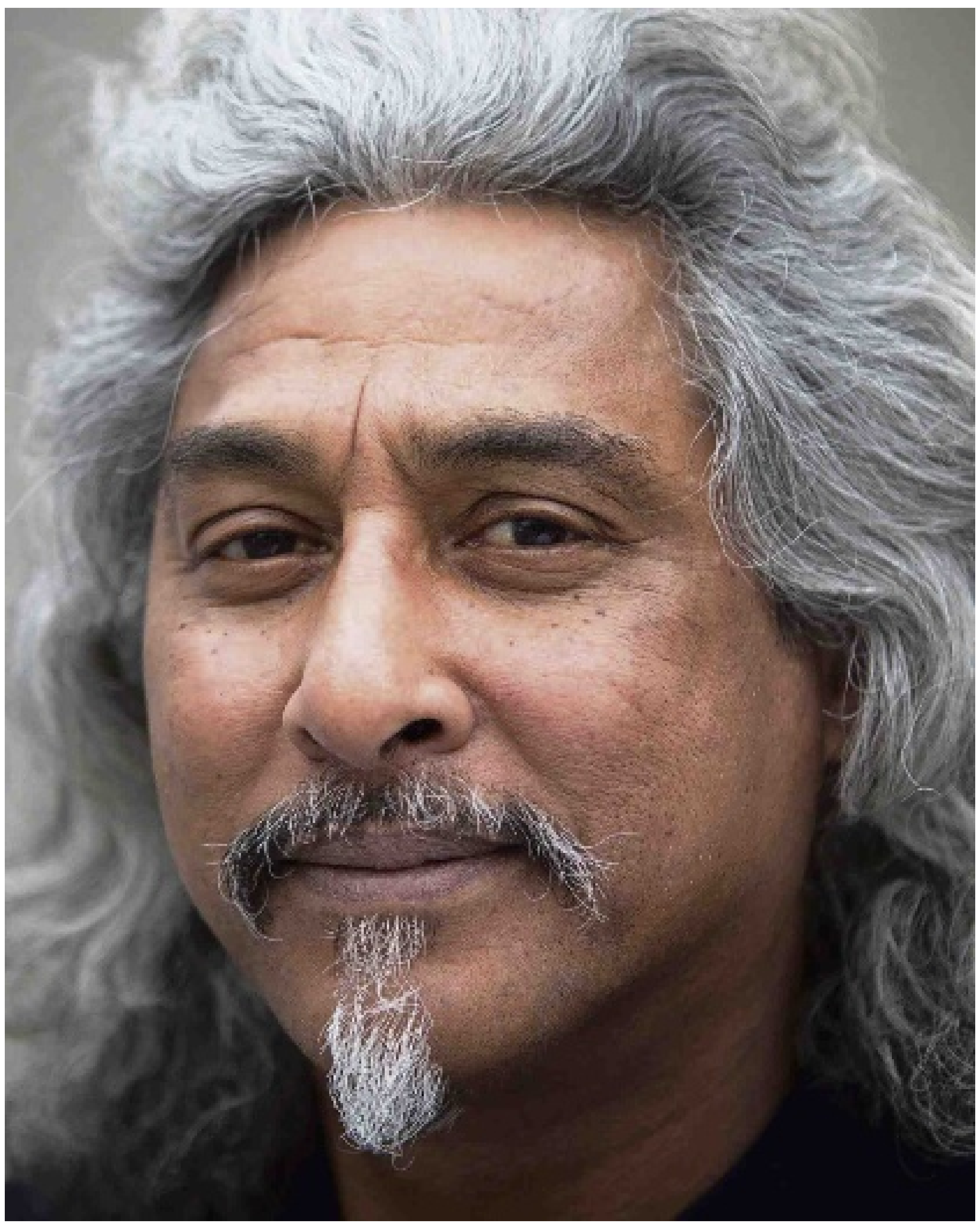

Patrick Mezas

Tekst: Belinda Devid Foto's: Camille Devid

Het was een onverwachte en abrupte carrière-switch. In 2000 besloot Mezas naar Nederland te verhuizen. Hij was aan rust toe en zelfs een goede vriend/horeca-makelaar wist hem er niet toe over te halen om in te gaan op een - toch wel heel aantrekkelijk - aanbod, een horecatent aan de Warmoesstraat. Toen de rust al snel omsloeg in verveling, schafte hij zich een blok klei aan en boetseerde bij gebrek aan een model een portret van zichzelf. Verrast over het gemak waarmee hij de klei zonder hapering feilloos in de juiste vormen had weten om te toveren, stortte hij zich zonder achterom te kijken in de kunst en liet het horecaleven voorgoed achter zich. De enige vraag die hij zichzelf nog weleens stelt is waarom hij zijn talent niet dertig jaar eerder had kunnen ontdekken.

"Voor mij is het puur genieten", vertelt de beeldend kunstenaar enthousiast. "Men zegt soms dat je wel heel veel geduld moet hebben om dit vak te kunnen uitoefenen, maar voor mij heeft het niets met geduld te maken. Ik ga helemaal in m'n beelden op, raak in een trance en vergeet alles en iedereen om me heen."

Zijn specialiteit is het maken van bustes en borstbeelden. Aan de hand van zoveel mogelijk beeldmateriaal - foto's en filmpjes - gaat hij met de grootste finesse aan het werk. Mezas: "Waar het bij mij om gaat is dat ook het karakter van de persoon in het beeld doorschijnt. Er moet dynamiek in zitten en het beeld moet zo levensecht lijken, dat je het gevoel krijgt dat het op elk moment zou kunnen gaan bewegen of praten. Ik probeer de ziel van een persoon in mijn beelden vast te leggen."

Eén van Mezas' bijzondere werken is het bronzen borstbeeld dat hij in augustus 2010 van oud-bankier Lionel 'Paps' Capriles ter gelegenheid van diens 77e verjaardag maakte. Het beeld is tot in de kleinste details geconstrueerd, "met alles erop en eraan", waaronder zijn jas, das, pinkring en zelfs zijn borstspeldje met het embleem van de bank erop. Mezas: "Ik vond altijd al dat Lio Capriles een sprekend gezicht had. Hij heeft een hele mooie 'kop' om te maken. Het gaat bij mij vooral om sprekende gelaatstrekken, een sterke neus, of een duidelijke frons. Lio Capriles heeft een heel herkenbare neus, maar ook zijn ogen en overige gelaatstrekken zijn interessant. Er zit in zijn gezicht een zekere dualiteit; streng en zachtaardig tegelijkertijd. Ook dat heb ik willen vastleggen."

Een andere creatie van Mezas is het borstbeeld dat hij in opdracht van de Stichting Eerherstel vervaardigde van Louis Doedel, die in de vorige eeuw in de crisisjaren op Curaçao opkwam voor werklozen en kleine boeren. Ook is hij trots op het beeld dat hij van de bekende Surinaamse kunstenaar Erwin de Vries creëerde. Mezas: "Erwin heeft ook zo'n mooie kop. Dat beeld had ik binnen vier dagen af. Soms doe ik er vier weken over en andere keren ben ik binnen een paar dagen klaar."

Grootvader

Patrick Mezas heeft zijn gave absoluut niet van een vreemde. Mezas: "Mijn grootvader, die in Suriname woonde, was steenhouwer/beeldhouwer. Hij maakte marmeren grafstenen voor zijn beroep. Als hij geen opdrachten had, maakte hij bustes en dergelijke, net zoals ik nu doe. Mijn vader werkte bij de Mijnmaatschappij en was thuis ook veel met z'n handen bezig. Hij had een uitgebreide werkplaats en hield er een grote verzameling gereedschappen op na. Als kind maakte ik vaak mijn eigen speelgoed. Een houten geweer of een totempaal. Ik was ook altijd aan het tekenen en schetsen, maar het kwam jammergenoeg nooit bij me op om kunstenaar te worden."

In plaats daarvan ging Patrick Mezas in 1980 de horeca in. Hij wilde voor zichzelf werken en geen '9 to 5 job'. 'Hardrock Café', 'Club Havana' en 'The Jail' zijn enkele ondernemingen die hij destijds oprichtte en runde. Toen hij na twintig jaar horeca alsnog overstapte naar het kunstenaarsleven, was de omschakeling groot. "Het horecaleven is een heel ander bestaan. Je hebt altijd mensen om je heen en het is altijd feest. Het verschil tussen het leven als horeca-ondernemer en het kunstenaarsbestaan is te vergelijken met het verschil tussen de Noord- en de Zuidpool. Zo ver liggen die werelden uit elkaar. Soms vraag ik me af of ik zo niet langzaam een kluizenaar aan het worden ben. Als kunstenaar draait mijn leven om mij en mijn beeld. Ik verlies het besef van tijd soms, omdat ik zo opga in mijn werk. Dan belt mijn vrouw me op terwijl ik in mijn atelier bezig ben en dan is het al half 1 's nachts. Altijd met de muziek keihard aan natuurlijk. Dat geeft mij inspiratie. En als ik er even genoeg van heb, maak ik een ommetje op de motor en kan ik weer door. Het mooie van het kunstenaarsvak is dat je helemaal vanuit jezelf iets uit het niets creëert. Ook de reacties van opdrachtgevers en het publiek zijn mij alles waard."

De toegewijde kunstenaar wordt voor opdrachten vaak benaderd door bedrijven, instanties of stichtingen, maar ook door mensen wier vader of moeder is overleden, of die een beeld van hun kind of huisdier willen laten maken. Ook vervaardigt Mezas awards en plakkaten. Hij is vooral geïnteresseerd in realistische kunst en gaat gestructureerd te werk. "Als ik met een opdracht begin, maak ik eerst een duidelijke planning van wat ik wil doen. Ik bestudeer eerst al het beschikbare materiaal, totdat ik in mijn hoofd een beeld heb van het eindresultaat en dan pas ga ik ermee aan de slag. Het is niet zo dat ik in het wilde weg begin en maar afwacht wat het uiteindelijk gaat worden. Er zijn kunstenaars die zo abstract te werk gaan, dat wanneer hun werk af is, ze bij wijze van spreken aan het publiek moeten vragen wat het voorstelt. Dat is niks voor mij."

Foam

Momenteel is Mezas aan het experimenteren met foam en was. Mezas: "Met foam en was kan je heel mooi details weergeven, zoals broekplooien, vingers en nagels. Ook ben ik met deze materialen aan het experimenteren inzake het maken van bewegende lichamen, waarbij ik vooral de dynamiek zoveel mogelijk probeer vast te leggen." De vooruitstrevende kunstenaar is volop in ontwikkeling. "Voor mijn gevoel ben ik nog niet eens halverwege. Ik ben nu 58 jaar, maar als kunstenaar heb ik het gevoel dat ik een kind ben dat nog maar net is gaan lopen. Ik wil nog zoveel doen."
Ook uit de kunstgeschiedenis put hij inspiratie. "Ik heb dertig jaar in te halen, dus hoe meer ik kan leren, hoe beter. Mijn grote voorbeelden zijn Rodin en Michelangelo. De Denker vind ik een geweldig beeld. Het ultieme wat je naar mijn mening kunt bereiken is regelrecht uit steen of marmer houwen. Dan ben je pas een meester."

Mezas zou graag meer beelden willen maken van Curaçaose en Arubaanse bekendheden, waaronder Padú del Caribe. "Padú del Caribe heeft zo'n mooi gezicht: hele sterke en herkenbare gelaatstrekken. Doble R staat ook bovenaan mijn verlanglijstje. Hij heeft zoveel betekend voor de Antillen."

Momenteel werkt Mezas aan een beeld van Mavis Albertina ter gelegenheid van haar veertigjarig jubileum in de televisie-industrie. Overige bekendheden die de Curaçaose kunstenaar graag zou willen vereeuwigen zijn onder anderen Elis Juliana, Macario Prudencia en Wim Statius Muller. Mezas: "Ik zou graag aan Curaçao willen laten zien wat ik kan. Tot voor kort stond ik altijd bekend als horeca-man en nu wil ik dat men kennismaakt met Patrick Mezas, de kunstenaar. Curaçao is mijn geboorte-eiland en ik zou trots zijn om op het eiland in projecten te mogen participeren."

Momenteel bekijkt de in Almere woonachtige kunstenaar de mogelijkheden voor het opzetten van een expositie in Landhuis Bloemhof. Enkele van zijn beelden zijn reeds op de eilanden te bewonderen. Het borstbeeld van Lio Capriles staat in de lobby van het hoofdkantoor van de Maduro & Curiel's Bank, het beeld van Louis Doedel bevindt zich op het terrein van begraafplaats Kolebra Bèrdè en bij het Habitat Hotel op Bonaire is een door hem vervaardigd beeld van Albert Romijn te zien.

Voor meer informatie over Patrick Mezas en beeldmateriaal van zijn werk, kunt u terecht op zijn website: www.mezas.nl

Mezas werkt aan een beeld van Mavis Albertina.

ÑAPA 2012
Nr. 13

INHOUD

1
Kunstenaar
Patrick Mezas
2
Spotlight
3
Achtergrond:
Grassroots
4
Gezondheid
5
Kitesurfen op Aruba
6
Culturele agenda
7
Historie: Reddingsplan voor Curaçao
8
Varia
Puzzels
9
Eten en drinken
10
Business:
De Curaçaose Trust
11
Business
Columns
12
Rubrieken
13
In bedrijf
14
Toerisme:
Hongarije

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Stephanie Heyer
Aan deze Ñapa werkten mee:
Luc Alofs
Ingemara Bak
Marja Berk
CVF
Monique Casimiri
Belinda Devid
Camille Devid
Verele Ghering
Hans de Haan
Margot Hack
Bob Harms
Lennart Huijsen
Erik van Kampen
Lisette Keus
Anoushka Kock
Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Rowi Rooijakkers
Jan de Ruijter
Stimul-IT
Hans Vaders
William ten Veen
May Voges
Ken Wong
Karin Wooning
Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

Short Movies, Big Stories

Dit weekend is op Curaçao voor het eerst het Curaçao International Film Festival Rotterdam. Korte en lange films en documentaires van over de hele wereld zijn vanaf donderdag te zien in de Cinemas. De organisatie was echter benieuwd hoe het zit met het jonge talent op het eiland. Zij daagden de jeugd dan ook uit met de opdracht: maak een filmpje van vijf minuten in een van de drie categorieën: fiction, music video en documentary, met een van de thema's: identiteit, milieu en muziek.

Uit elke categorie werd een winnaar gekozen door een jury. Zij gaven als commentaar onder de indruk te zijn van de hoeveelheid ingezonden filmpjes, maar vooral ook van de kwaliteit. De winnaars wonnen er een mooi geldbedrag mee. Maar er valt meer te winnen; een geheel verzorgde reis naar het Rotterdam Film Festival. Het is nu echter aan het publiek om de overall-winnaar te kiezen en hun stem uit te brengen. Dit kan bij een bezoekje aan het filmfestival op Curaçao, waar de winnende filmpjes worden vertoond vlak voor de hoofdfilms. Wij spraken de nieuwe Steven Spielbergs en wensen iedereen succes met stemmen - dit wordt nog lastig!

Tekst: Lisette Keus

Empty

Categorie: music video
By: Inez Fariza (17 jaar, Radulphus) and Elyse Josefine (18 jaar, CAP)

"Een meisje wordt wakker in witte kleding op een wit bed, middenin de stad. Als een schoon blad in de wereld. Ze kijkt naar de mensen die voorbij lopen en steelt hun kleding, of tenminste, ze neemt van iedereen iets over. Ze wordt beïnvloed door de mensen die aan haar voorbijgaan. Je ziet haar op zoek naar zichzelf en elke keer kijkt ze in de spiegel, tot ze zichzelf niet meer herkent."
Fariza en Josefine zijn de winnaars in de categorie music video en kozen voor het thema identiteit. Twee jonge meiden, de puberteit zelf net ontgroeid, zetten in vijf minuten op het doek waar mensen soms hun hele leven mee worstelen: Wie ben ik en wie wil ik zijn? Fariza vertelt: "In de puberteit breekt ze, ze komt op een dieptepunt en wordt geconfronteerd met zichzelf, met wie ze geworden is. Dan bedenkt ze: 'Vind ik dit oké?' Het is een proces, maar je begint dus 'empty'", benadrukt Fariza.
Josefine: "Tegenwoordig zijn er veel jongeren die niet weten wat ze met zichzelf aanmoeten. Ze gaan stoer doen, doen elkaar na. En op een gegeven moment komt, denk ik, iedereen wel op een punt dat ze naar zichzelf gaan kijken."
Fariza 'kijkt' grappend ook even naar Josefine: "Elyse is heel erg georganiseerd. Toen ze me vroeg zat ik bij Nederlands.
Josefine: "Ik hoorde het en wilde echt meteen meedoen. We zijn toen allebei met ideeën gekomen en gaan mindmappen en hebben er één verhaal van gemaakt. Hoewel beiden in de filmwereld een schoon blazoen hadden, pakten ze het professioneel aan; er werden zelfs audities gehouden. Josefine: "We wilden een mooi meisje, een nieuw gezicht en iemand die kon acteren. En we moesten natuurlijk kijken of ze zouden durven. Dus we hebben vijf meisjes gevraagd om auditie te doen."
Fariza: "We zijn er in het totaal iets van vier weken mee beziggeweest. En allebei zonder ervaring."
Josefine: "Ik kon ook echt niet geloven dat we gewonnen hadden. Maar we hebben het met heel veel mensen gedaan en ik wil iedereen die geholpen heeft heel erg bedanken."

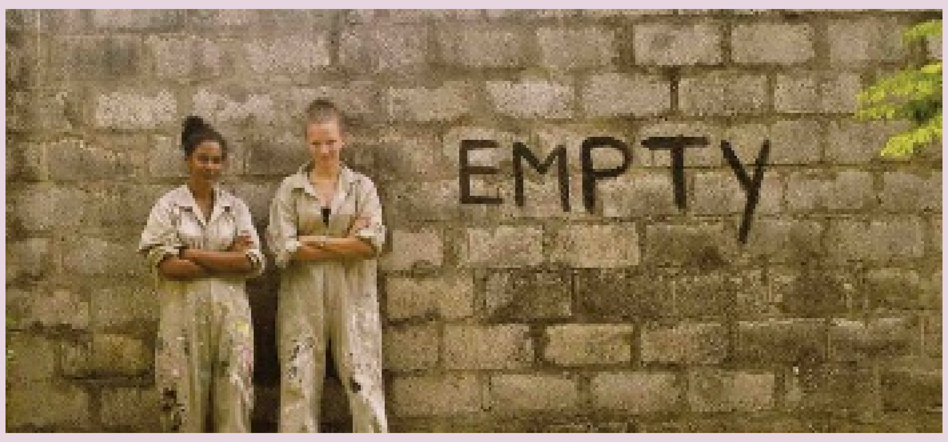

W.D.D.H.

Categorie: fiction film
By: Benjamin Boyce (18 jaar, CAP) and Kelsey Gittens (18 jaar, CAP)

Een doof meisje wordt onbewust een ruimte 'ingetrokken' waar een pianiste aan het spelen is. Het meisje kijkt ernaar hoe de vrouw haar muziekstuk ten gehore brengt en krijgt een flashback. Ze denkt terug aan een mooi moment, aan hoe een jongen normaal tegen haar deed omdat hij niet wist dat ze doof was. Het meisje - verzonken in gedachten - ziet de pianiste doorspelen en zonder dat het dove meisje de klanken van de piano hoort, speelt er muziek in haar. "Het is de muziek van haar hart", zegt Kelsey Gittens. Gittens won samen met haar goede vriend Benjamin Boyce in de categorie fictie, thema muziek. De film draagt de mysterieuze naam W.D.D.H. Boyce legt uit wat de titel betekent: What the Deaf Don't Hear. Een uitleg die de kijker eigenlijk pas aan het einde van het filmpje krijgt. "Maar dat is het nadeel van winnen, de media hebben het verklapt", zegt Boyce lachend. Hij licht de titel verder toe: "Een dove en een pianiste hebben iets met elkaar gemeen, maar ook weer niet. Dove mensen hebben andere emoties, of de dove wordt emotioneel op een andere manier geraakt."
Gittens: "De titel is dubbelzinnig; wij denken dat de dove niets hoort, maar ze horen wel iets. We wilden de ervaring van een dove laten zien. Gewoon omdat we het interessant vonden, er is niemand in mijn omgeving die doof is."
Boyce: "In eerste instantie wilden we vijf verhalen door elkaar laten zien, maar we moesten in vijf minuten alles vertellen wat we wilden vertellen, dus hebben we ons script aan moeten passen."
Gittens: "Het filmen was soms wel spannend, want het was bij sommige scènes kortdag, omdat we in tijdnood kwamen. Uiteindelijk hebben we best veel in een keer gefilmd."
Boyce: "Wie we wilden vragen om mee te doen wisten we ook al van tevoren." Gittens: "Een vriendinnetje van ons is heel mooi, heel kalm en spreekt niet veel. Haar wilden we voor de hoofdrol. Ze heeft het echt heel goed gedaan. Benjamin heeft ook een rolletje, maar hij kan beter niet meer acteren", zegt ze grappend.
Verder waren de rollen wel goed verdeeld. Boyce heeft het concept bedacht, maar samen hebben de twee het verhaal uitgewerkt. Boyce heeft daarna het script verder uitgeschreven en Gittens stond achter de camera. "We kennen elkaar al best wel lang en zijn goede vrienden. Allebei woonden we eerst op Statia, toen allebei op Sint Maarten en nu allebei hier en steeds zaten we bij elkaar op school", legt Gittens uit. Boyce: "We wisten precies van elkaar hoe we het wilden."
Gittens: "Er zijn mensen geweest die tegen ons zeiden dat we toch niet zouden winnen, want er zou vast wel iemand zijn die beter was. Ik denk dat er altijd mensen zijn die misschien beter zijn, maar ook al ben je niet de beste, je moet het toch doen."
Boyce: "Als je een droom hebt, volg die en laat je nooit tegenhouden. Wanneer je ook begint aan het uitvoeren van je droom, voel je je steeds beter."

Petroli

Categorie: Documentary
By: Vincent Lauffer (22 jaar, IBB)

"Waar de documentaire over gaat? Iedereen kan zijn eigen conclusies trekken." Vincent Lauffer is de derde winnaar; hij won in de categorie documentary. Een genre waarbij de fantasie niet de vrije loop krijgt, maar waarbij de waarheid toch op een geheel eigen manier op het doek wordt neergezet. Aan artisticiteit echter geen tekort: Lauffer studeert aan het Instituto Buena Bista en wil volgend jaar naar een kunstacademie in Nederland. Een kunstenaar in de dop, maar zoals nu blijkt is Lauffer ook een documentairemaker. En eentje met een heel duidelijke boodschap: "We moeten bewuster met het milieu omgaan, green living!"

"Om een onderwerp te bedenken vond ik helemaal niet moeilijk. Ik wil mensen graag bewust maken. En wist dus meteen in welke categorie ik mee ging doen", vertelt Lauffer. "Ik heb het ook helemaal alleen gedaan; zelf bedacht, zelf gefilmd en geëdit. Ik heb wel vaker video's gemaakt voor YouTube, maar vind het wel leuk dat het nu in de bioscoop wordt gedraaid. Ik deed ook niet mee om te winnen, maar wil mensen gewoon laten zien wat we met de wereld doen. We nemen alles van de wereld. Mensen denken niet na dat op hetzelfde moment dat we dingen nemen van de wereld, we deze ook kapot maken. Terwijl we hier moeten leven. Ik ben blij dat ik gewonnen heb en de waardering krijg. En ik hoop dat mijn documentaire de mensen iets bewuster maakt."

Meer informatie:
www.curacaoiffr.com

Foto van de week

Zit je rustig in de kamer wat naar buiten te kijken, landt er ineens een behoorlijk fors insect op het raam. Dankzij de pas gelapte ruiten lijkt het diertje wel te zweven. De 13-jarige Gabriella Hu-A-Ng maakte snel met haar mobieltje deze foto. Jacqueline D.C. Sintiago stuurde hem in.

Heeft u een mooie foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com.

Thuis

Vegen

Monique Casimiri

Poetsen is vooral fijn aan het einde van de rit. Als alles aan kant is en schoon. Dan ga je op een stoel zitten en kijk je tevreden de kamer rond en geniet je van je werk. Het is weer schoon. Dat jij ondertussen zwart ziet van het vuil doet even niet ter zake.

Hier heb ik een stofzuiger. En een bezem. Die bezem moest ik hebben, hoewel ik hem bijna niet gebruik. Alleen als anderen televisie kijken, naar een Nederlandstalig programma, dus zonder ondertiteling en ze niets willen missen door het stofzuigergeluid.
Op Curaçao hebben we een bezem. Heel even een stofzuiger gehad, totdat die het begaf. Sindsdien alleen een bezem.
Wat maakt nou het verschil vraag ik me dan af. Drempels. Dat maakt het verschil. Als ik hier veeg met de bezem, dan moet ik aan het einde van de kamer een stoffer en blik pakken, want de drempel voorkomt dat ik verder kan vegen.
Op Curaçao zijn geen drempels. Je veegt net zolang door tot je buiten bent. Je veegt het vuil de tuin in , of de straat op. Dat het niet veel later weer naar binnen waait is wat jammer, maar niet onoverkomelijk. Dan pak je namelijk weer die bezem en veeg je weer even rond.
Niet alleen drempels zijn de spelbrekers van het vegen in Nederland. Ook de vloerbedekking. Die veeg je niet. Die moet je stofzuigen. Wij hebben in ons huis nauwelijks vloerbedekking, wel een paar drempels. Op cruciale plaatsen. Bij de voordeur en bij de achterdeur. En aangezien ik altijd hele leuke stoffer en blikken koop, met bloemetjes of stippeltjes, van een kwaliteit die bij één keer kijken al uit elkaar valt, gebruiken wij veel de stofzuiger.

Dweilen doen we wel. Dat geeft echt een schoon gevoel. Nu kreeg ik via een vriendin op Facebook de tip dat ze in Den Bosch Disiclin verkochten. Bij de toko. De eerste de beste gelegenheid die ik had ben ik erheen gereden en heb die ingekocht. Disiclin, die ruikt naar thuis. Mijn man vond het best, maar verklaarde me wel voor gek. Normaliter koop ik iets van een allesreiniger. Die kost mij dan zo'n 1.50 euro per fles. Deze flessen uit Curaçao - het staat er zelfs op - kostten mij 3 euro per stuk. Ook moest ik parkeergeld betalen om bij de winkel in de buurt te komen. Al met al hebben twee flessen mij samen zo'n kleine 8 euro gekost. Omgerekend is dat zo'n 20 gulden.
Ach, als dat geld nu ook op de juiste plek terecht komt, dan heb ik behalve een schoon, maar vooral lekker ruikend huis, ook een goede daad gedaan. Maar waarschijnlijk blijft er hier ook een hoop geld achter bij diegenen die het niet nodig hebben, waardoor het toch een beetje stinkt.

Voor, van en door het onderwijs

Grassroots - Slim met ICT

'Wereldwijd zijn onderwijsdeskundigen het erover eens dat het gebruik van ICT (Informatie en Communicatie Technologie) in onderwijsvernieuwing een belangrijke rol speelt en moet spelen. Meer dan 60 procent van de jonge mensen wereldwijd is dagelijks op internet of gamet bijvoorbeeld. Nieuwe media als digitale sociale netwerken spelen een steeds grotere rol in het dagelijkse leven van jongeren. Mediawijsheid is een belangrijk kenmerk in het onderwijs van nu'. Met deze woorden werd in oktober 2009 Grassroots Curaçao geïntroduceerd. Een onderwijsproject waarbij leerkrachten een project konden bedenken en uitwerken, dat financieel ondersteund werd door de stichting Grassroots. Alles was mogelijk, de leraren en leerlingen waren geheel vrij om een leuk project te bedenken, als er maar wel een ICT-component in zou zitten.

Leerkrachten konden zelf projecten uitwerken, als er maar een ICT-component inzat.

Tekst: Lisette Keus Foto's: Ken Wong en archief

"85 Procent van de mensen moet later werken met een computer, ICT in het onderwijs is dus van groot belang", zegt initiatiefnemer Joost Wasch. ICT is zijn vak, goed onderwijs voor alle kinderen zijn ideaal en Curaçao heeft zijn hart gestolen. Meteen na zijn eerste bezoek aan het eiland bedacht Wasch dat hij wat voor de Curaçaose jeugd op educatief niveau wilde doen. In eerste instantie stapte hij naar de Nederlandse overheid voor gratis software voor de eilandelijke scholen, maar dat werd afgewezen. Wasch ging lobbyen op Curaçao en hij werd overal enthousiast ontvangen, maar nergens kreeg hij concrete toezeggingen. Hij veranderde de opzet van Grassroots en vroeg Gregory Elias van de stichting Bon Intenshon om mee te doen.

In het schooljaar 2009-2010 werden uiteindelijk drie pilotscholen gekozen in het voortgezet onderwijs: het Peter Stuyvesant College, het Marnix College en het Radulphus College. Het jaar daarop breidden ze uit; vijf pilotscholen uit het Funderend en Speciaal Onderwijs (FO/SO) deden mee. Nu, drie jaar later en 100 projecten verder, wordt dinsdag 3 april het laatste onderdeel van het project gepresenteerd: een boek met 70 uitgebreid uitgewerkte lesbrieven.

Het boek

Alle pilotprojecten zijn volledig uitgewerkt en gebundeld in een inspiratieboek. Dit boek wordt verspreid onder alle leerkrachten op alle scholen, ook zal het digitaal te downloaden zijn.

Wasch: "Het is een boek waar leerkrachten een project uit kunnen kiezen en dit uit kunnen voeren. Ze hoeven niets uit te denken of uit te werken, alles staat stap voor stap beschreven."

"We hebben gemerkt dat veel leerkrachten in het onderwijs hier erg onder druk staan. Er zijn te weinig leraren, ze maken veel uren, hebben te weinig materialen en krijgen vaak te maken met de problemen van leerlingen van thuis - armoede, misbruik - waardoor leerlingen veel persoonlijke aandacht nodig hebben. Dat maakt het soms moeilijk om ruimte te maken voor dit soort projecten. We hebben het daarom helemaal uitgewerkt en in een boek gebundeld, zodat leraren wel een project kunnen doen, maar geen extra tijd kwijt zijn met de voorbereidingen."

ICT op Curaçao

"Onderwijs is een roeping, dat is echt zo, maar je moet het wel faciliteren. Je kunt het niet allemaal op de leraren laten aankomen. Daarom wilden wij het faciliteren, wij wilden het mogelijk maken, maar de leerkrachten moesten zelf met een projectvoorstel komen. Dus voor, van en door het onderwijs zelf. De meeste projecten zijn ook ontstaan in samenwerking met de leerkrachten en leerlingen. Vaak is het ook zo dat leerlingen de leraren uit moeten leggen hoe iets werkt. De technologie in het onderwijs neemt een grote vlucht. Maar de scholen op het eiland hebben niet echt de gelegenheid hierin mee te gaan. Terwijl Curaçao veel ICT heeft. De jeugd is heel erg bezig met audio en visueel design en ze zijn er ook goed in. Ik voorzie echt dat Curaçao die kant op kan, want Curaçao heeft de potentie om een kenniseconomie te worden op ICT-gebied. Er zijn mogelijkheden om welvarend te worden over de hele linie, maar dan moeten er wel meer kennis en mogelijkheden komen. En projectmatig leren denken, dat werkt. Je moet leerlingen handvatten geven om te leren. En je moet kinderen veel faciliteiten bieden om zich te ontplooien." Zoals de slogan van Grassroots luidt: 'Slim met ICT'.

Grassroots

"De naam Grassroots komt van een Canadese organisatie, maar we hebben daar eigenlijk verder niets mee te maken. We vonden de naam gewoon erg sterk; grassprieten staan aan het begin, zijn jong, moeten zich ontwikkelen en groeien alle kanten op. Daarom wilde ik ook in het onderwijs investeren, want ik zie dat als een duurzame investering, je helpt iemand groeien", vertelt een trotse Wasch. "Het is een mooi project waar ik heel trots op ben. Grassroots is door veel mensen omarmd, maar toch was er dus wel enige moeite om een project te starten. Met dit boek hebben we iets concreets waar iedereen wat mee kan. De leerkrachten kunnen nu gewoon een lesbrief kiezen en het project met de klas uitvoeren. Ergens hadden we wel gehoopt meer te bereiken. Zo hadden we ingezet op 150 projecten en er zijn uiteindelijk 100 gedaan. In vier à vijf jaar heb ik wel al veel zien gebeuren op het gebied van ICT. En ik durf met trots te zeggen dat ICT in het onderwijs op de agenda staat, maar we zijn er nog niet. Maar nu is het aan het ministerie - aan het land - om het op te pakken."

"Dat wil natuurlijk niet zeggen dat we stoppen met het stimuleren van de ontwikkeling van het onderwijs. We zijn alweer bezig met nieuwe projecten, maar wel anders. Ik kan hier nog niet teveel over vertellen, maar het heeft te maken met kennisuitwisseling en educatie."

Op www.grassrootscuracao.com valt het inspiratieboek met alle lesbrieven te downloaden.

Schotborgh College

Frijne Janzen is projectcoördinator van Grassroots bij het Schotborgh College, een van de scholen die als pilotschool was uitgekozen.

"Wij hebben, omdat we een pilot waren, vijf projecten mogen doen. De leerlingen vonden het geweldig en ook de leerkrachten waren enthousiast. Hoewel we in het begin hen wel duidelijk hebben moeten uitleggen dat de projecten heel laagdrempelig zijn. Veel van onze leerlingen hebben namelijk geen computer thuis, dus we moesten het wel echt heel simpel houden. Met het begin beginnen. Maar dankzij Grassroots hebben de leerlingen op een leuke manier kennis kunnen maken met computer en ICT."

Met de financiële steun schafte het Schotborgh College een videocamera, een fotocamera, een fotoprinter en vijf laptops aan.

Verschillende vakken

Janzen: "Onze school had echt niets, we waren dus bijzonder blij met alle spullen en hebben hele leuke projecten gedaan. Zo hebben we een digitaal jaarboek gemaakt voor de zesde klas, een leuke herinnering aan hun basisschoolperiode. De spullen hebben we natuurlijk nog steeds en ook nu zijn we weer bezig met foto's verzamelen van alle activiteiten die zij hebben gedaan en gaan daar weer een jaarboek van maken. We houden het wel redelijk simpel, maar elk jaar willen we het dan ingewikkelder maken. Ook hebben we een project gedaan bij het vak handvaardigheid. De kinderen moesten foto's maken, van dichtbij en veraf, en vergroot en verkleind. Deze moesten ze dan uitprinten en bewerken. Het is dan wel digitaal, maar je kunt ICT op elk terrein gebruiken. Zelfs onze kleuters hebben een project gedaan. Het resultaat van de Grassroots-projecten is echt beter dan we ons hadden voorgesteld en we zijn heel blij dat we mee mochten doen als pilot. Leerlingen hebben spelenderwijs heel veel geleerd en ook de leraren willen meer met projecten werken. We zijn nu ook bezig met financiën bij elkaar te krijgen om een computerlokaal te maken, want we beseffen dat het belangrijk is om kinderen meer te leren over ICT en om meer te leren met ICT."

Eric Mous

Eric Mous is ICT-manager van het VPCO, de Vereniging voor Protestants Christelijk Onderwijs en heeft Grassroots bij zijn scholen geïntroduceerd. "Het project Grassroots is heel goed bevallen. Het is een mooi project, omdat scholen op een gemakkelijke manier aan gelden konden komen om zich te kunnen ontwikkelen. Bij scholen op het eiland is er weinig geld voor dit soort projecten en er wordt heel weinig aandacht aan besteed. Terwijl het juist belangrijk is dat jongeren al vroeg met ICT in aanraking komen. Op Curaçao lopen we wat dat betreft echt achter. Ik heb niet direct met de leerlingen samengewerkt, maar ik hoorde wel dat ook zij heel enthousiast waren. De Grassroots-projecten motiveren en prikkelen. Deze dagen leerlingen ook uit en zijn van deze tijd. Daarom werkt het zo goed denk ik."

"Ik geloof dat de lesbrieven uit het boek zeker nog gebruikt gaan worden, vooral bij scholen die de projecten en de stichting al kennen. Maar financiën blijven een probleem ben ik bang. Wel weet ik zeker dat iedereen die achter Grassroots zit heel erg zijn best heeft gedaan en dat ze een mooi project hebben neergezet. En, weet ik bijna zeker, dat ze - wellicht in een andere vorm - zich zullen blijven inzetten voor de educatie en de ontwikkeling van de jeugd van Curaçao."

ICT

Als men aan ICT denkt wordt er vaak gedacht aan internet en computers, maar ICT kan voor hele uiteenlopende onderwerpen worden aangewend. Voorbeelden van projecten die zijn uitgevoerd:

Leerlingen zijn gaan Zumba'en (sport), dit is gefilmd en later kritisch teruggekeken. Bij dit project zijn de leerlingen én sportief én creatief beziggeweest, hebben ze geleerd dat sporten en gezond leven belangrijk zijn - dat dit ook nog leuk is - en hebben ze geleerd om te werken met een camera.

Digitaal (prenten)boek met uiteenlopende thema's als Kompa Nanzi of een jaarboek. Zo kunnen de leerlingen ook spelenderwijs meer over de cultuur leren.

Leerlingen van het CAP, het voormalige Peter Stuyvesant, hebben politieke partijen 'opgericht'. Hierbij maakten de leerlingen - behalve dat zij werkten met computers (PowerPoint, Word) en beamers, ook kennis met de politiek en leerden ze een eigen standpunt vormen en verdedigen.

Joost Wasch

Grassroots op het Dodo Palm College.

Medisch

Slaapapneu, de miskende slaapstoornis

Kortgeleden verschenen er berichten in de krant over de opening van een Slaapkliniek in de Taams Kliniek die sinds 20 februari operationeel is. De aandoening die daar wordt onderzocht heet Slaap-Apneu-Syndroom (SAS), een niet algemeen bekend ziektebeeld. De patiënt zelf beseft vaak niet dat hij/zij iets bijzonders heeft en door het aanvankelijk ontbreken van specifieke klachten herkent ook de huisarts dit ziektebeeld niet direct. Hierdoor lijden veel mensen hier aan zonder dit te weten. Voldoende redenen om aandacht te besteden aan deze miskende stoornis.

Tekst: Hans de Haan

Voorbereiding op de slaaptest. Bron: ResMed (met dank aan Pro Kuido).

Apneu is de medische term voor een ademstilstand tijdens de slaap gedurende tenminste 10 seconden. Als er meer dan 5 apneus optreden per uur, wordt de diagnose SAS gesteld. Door dit stokken van de ademhaling daalt het zuurstofgehalte in de weefsels en ontstaan er allerlei fysiologische veranderingen in het lichaam, waaronder een reactief noodsignaal van de hersenen om wakker te worden. Deze personen schrikken even kort wakker, halen diep adem en vallen dan weer in slaap, maar omdat die paniek zo kort duurt, herinnert men zich deze momenten maar zelden. De combinatie van fysiologische veranderingen, het telkens wakker worden, soms heftig snurken en de onweerstaanbare slaperigheid overdag vormt dus een syndroom. Er is ook een vorm die hypopneu wordt genoemd, waarbij wel wordt ingeademd maar in aanzienlijk mindere mate. Door deze gedeeltelijke afsluiting van de luchtweg ontstaat er turbulentie van de luchtstroom die het weke verhemelte en andere structuren ter plaatse laat trillen met snurken tot gevolg.

De gevolgen van het SAS
Iedereen krijgt wel eens apneus in zijn slaap, maar wanneer die vaak voorkomen en lang duren, zoals bij dit syndroom, dreigt er een gevaar voor de gezondheid, want door die plotselinge dalingen van het zuurstofgehalte in het bloed, kunnen beschadigingen in de bloedvaten ontstaan, waarmee de kans op hoge bloeddruk, hartritmestoornissen en angina pectoris toeneemt. Het wakker worden als gevolg hiervan treedt op nog voordat de fase van de diepe slaap wordt bereikt (slow wave sleep), waardoor de normale slaapopbouw wordt verstoord, hetgeen de oorzaak is van de hevige slaperigheid overdag. Dit is niet zonder gevaar, vooral voor bepaalde beroepen, zoals chauffeurs en werkers in de bouw. In het sociale leven is het ook heel genant als je in gezelschap telkens in slaap valt. Er zijn verder algemene klachten, zoals hoofdpijn, vermoeidheid, prikkelbaarheid en veel plassen 's nachts.

Oorzaken van het SAS
De oorzaken van dit syndroom kunnen heel verschillend zijn, zoals erfelijke aanleg, een korte onderkaak, afwijkingen in het keel-, neus- en oorgebied, longafwijkingen, een lage tonus van de mond- en keelspieren door bijvoorbeeld slaapmiddelengebruik, roken en chronisch nierfalen. Er zijn bovendien drie vormen van het SAS, centraal, obstructief en de combinatie ervan. Bij het centrale slaapapneusyndroom (CSAS) worden tijdens de slaap vanuit het ademhalingscentrum in de hersenen te weinig signalen doorgegeven naar de ademhalingsspieren, waardoor de ademhaling onderbroken wordt. Bij het obstructieve slaapapneusyndroom (OSAS) ontstaat er een afsluiting (obstructie) van de ademweg door het uitzakken van het zachte weefsel in de wand van de keelholte en/of door het naar achteren zakken van de tong of andere afsluitende delen in de keelholte. Hierdoor wordt de ademweerstand verhoogd en vindt er minder of zelfs helemaal geen transport meer van lucht naar de longen plaats.

Beschrijving van het SAS
Zoals eerder vermeld treden apneus bij de meeste mensen weleens op, maar wereldwijd onderzoek heeft inmiddels uitgewezen dat tenminste 5 procent van alle volwassenen lijdt aan een matige tot ernstige vorm van het SAS. Bij een lichte vorm vinden per uur 5 à 15 ademstilstanden plaats, bij een matige vorm 15 à 30 keer per uur en het is ernstig bij een frequentie van meer dan 30 maal per uur. Na een onderbreking in het ademhalen, volgt een periode van min of meer normaal ademen, waarna weer perioden van ademstilstand komen. Deze perioden van ademstilstand kunnen relatief kort zijn en variëren van 15 tot 30 seconden, maar kunnen ook langer duren. Het is verder een feit dat overgewicht in belangrijke mate bijdraagt aan de ernst van het SAS. Een substantieel gewichtsverlies kan bij sommige patiënten de SAS- symptomen doen verminderen en zelfs laten verdwijnen. De diagnose wordt gesteld in een zogenaamd slaapcentrum, waar gestandaardiseerd onderzoek wordt verricht naar het SAS, door middel van polysomnografie.

Diagnostiek
Bij een slaaponderzoek worden verschillende metingen uitgevoerd, waarvan de voornaamste de Apneu-Hypopneu Index (AHI) is die het aantal ademstilstanden per uur meet. Verder wordt de zuurstofverzadigingswaarde in het bloed bepaald. Het onderzoek gaat als volgt. Voor het slapen worden met plakkertjes sensoren aangebracht op het hoofd en de borstkas die met draadjes zijn verbonden met een meetkastje. Hierin zit een taperecorder die alle bewegingen en ademstops registreert, dus het aantal en de duur. Verder wordt een riem aangebracht om het middel waarin een apparaatje zit dat de slaaphouding registreert (zij- of rugligging). Tenslotte wordt er een slangetje onder de neus aangebracht die de luchtstroom meet. De volgende ochtend wordt alles verwijderd en kan men weer naar huis met een afspraak voor de specialist voor de uitslag van dit onderzoek. De diagnose van het SAS wordt gesteld volgens vaste richtlijnen waarmee de mate ervan wordt vastgesteld (licht, matig of ernstig) en verder op grond van de klachten.

Behandeling
Er bestaan diverse mogelijkheden voor behandeling, te beginnen met conservatieve maatregelen, zoals aanpassing van de leefwijze (gewichtsvermindering, geen alcohol voor het slapen gaan, geen slaaptabletje). In zeldzame gevallen is het noodzakelijk een operatie te laten verrichten om de luchtweg te verbeteren, bijvoorbeeld bij een scheefstaand neustussenschot of grote keelamandelen. Bij milde vormen van OSAS kan voor de nacht een beugel worden geplaatst die ervoor zorgt dat de tong niet meer naar achteren kan zakken, het zogenoemde mandibulair repositie apparaat of MRA. Dit middel is echter niet voor alle patiënten geschikt.
Bij een ernstige OSAS is de positieve drukbeademing de eerste keuze. Let wel, de slaapstoornis wordt hiermee niet genezen en meestal betreft het een levenslange behandeling. De meest toegepaste vorm is de Continuous Positive Airway Pressure (CPAP). Tijdens de slaap worden de luchtwegen opengehouden door een permanente lichtpositieve luchtdruk die - vanuit een apparaat - door een pompje via een kapje op mond en/of neus in stand wordt gehouden.

Behandeling op Curaçao
Het CPAP-apparaat wordt voorgeschreven door de behandelend medisch specialist (longarts, KNO-arts of neuroloog) nadat de diagnose van het SAS is gesteld. Deze specialist zal de patiënt vervolgens voor de behandeling ervan verwijzen naar één van de twee bedrijven (naar keus) die de genoemde apparatuur leveren en waar de patiënten leren hiermee om te gaan. De kosten van het slaaponderzoek en de voorgeschreven apparatuur worden vergoed door alle ziektekostenverzekeraars. Er bestaat hier ook een patiëntenvereniging op dit gebied die een Papiamentstalige website heeft gemaakt: http://drumibon.blogspot.com.

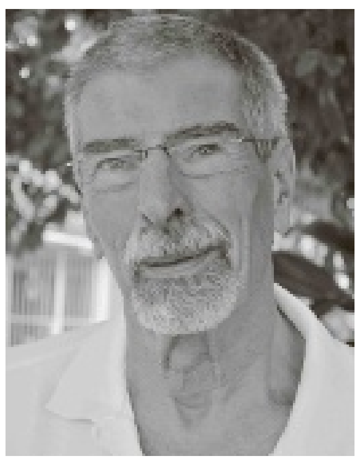

Hans de Haan is arts en wetenschapsjournalist. Hij is jarenlang actief geweest op Curaçao als medisch adviseur bij diverse instanties.

Beweging

Complex Regionaal Pijn Syndroom

Het Complex Regionaal Pijn Syndroom (CRPS) is een chronisch pijnsyndroom dat na een trauma kan optreden. In Nederland krijgen 5000 tot 8000 mensen per jaar te maken met dit syndroom, 20 procent van die patiënten blijft restklachten houden. CPRS is fnuikend voor de kwaliteit van het leven.

Teskt: CVF

De precieze oorzaak van het Complex Regionaal Pijn Syndroom is niet bekend. 5 Procent van alle aandoeningen wordt gevolgd door een CRPS-periode, datzelfde geldt voor 10 tot 30 procent van alle fracturen en 15 procent van alle perifere zenuwletsels. Het typerende van het syndroom is dat de ernstige pijnklachten niet in verhouding staan tot het relatief kleine letsel.

Er bestaan twee vormen van het CRPS; CRPS-1 treedt op na een trauma/operatie in een van de ledematen, CRPS-2 treedt op na zenuwletsel. Qua symptomen en de behandeling is er geen verschil tussen deze twee vormen van CRPS.

Symptomen
Patiënten melden de volgende problemen: pijn, temperatuursverschil, bewegingsbeperking, kleurverandering, overgevoeligheid, zogenaamde aanrakingspijn, beven, onwillekeurige bewegingen, spierspasmen, verlamming, atrofie, zwelling en veranderingen in haar-en nagelgroei. 95 Procent van de patiënten krijgt warme CRPS, de huid is rood en warm, 5 procent van de patiënten krijgt koude CRPS, de huid is blauw en koud.

De symptomen kunnen zich op typerende wijze uitbreiden. Geleidelijk: vanuit het aangedane ledemaat; spiegelend: spontaan beginnen de klachten in het tegenovergestelde ledemaat; onafhankelijk: spontaan optredend in een ander deel van het lichaam.

Diagnose
Er is in Nederland en internationaal geen eenduidigheid over de wijze waarop de diagnose moet worden gesteld.
Volgens de CRPS-richtlijn kan de diagnose CRPS-1 door de arts gesteld worden aan de hand van de criteria van Veldman:

1. Vier of vijf van de volgende verschijnselen: onverklaarde diffuse pijn, verschil in huidskleur, diffuus oedeem, verschil in huidtemperatuur, actieve bewegingsbeperking.
2. Het ontstaan of verergeren van de symptomen na inspanning.
3. Symptomen in een gebied aanwezig groter dan het gebied van het eerste letsel of operatie.

Behandeling
Hoe sneller de diagnose Complex Regionaal Pijn Syndroom wordt vastgesteld en hoe sneller er na aanvang van de klachten kan worden gestart met de behandeling, hoe groter de kans op volledig herstel is.

Het syndroom is zo complex dat er multidisciplinair zal worden behandeld. Die ketenzorg wordt door de huisarts of specialist in gang gezet. Allereerst wordt er medicatie en fysiotherapie voorgeschreven. De fysiotherapie is gericht op het voorkomen van bewegingsarmoede/angst die door de pijn kunnen optreden. De beperkte en stijve gewrichten reageren niet goed op mobilisatie. Daarnaast kan de doorbloeding segmentaal worden beïnvloed.

De behandeling is maatwerk en uit de verschillende mogelijkheden, die in de CRPS-richtlijn worden genoemd, wordt een bij de patiënt passende keuze gemaakt.

De rubriek 'Beweging' verschijnt om de week in de Ñapa en wordt verzorgd door de Curaçaose Vereniging van Fysiotherapeuten. Meer informatie: www.fysiotherapiecuracao.com of email info@fysiotherapiecuracao.com.

Voeding

Rood vlees verhoogt risico beroerte

Een eiwitrijk dieet kan soms gezond zijn, maar afhankelijk van het soort eiwitten, kan het de kans op een beroerte verhogen. Wie met name veel rood vlees eet heeft een hogere kans op een beroerte (CVA), terwijl mensen die veel kippenvlees eten minder kans op een beroerte hebben.

Dat schrijven onderzoekers van Harvard School of Public Health in het vakblad Stroke. Zij analyseerden gegevens van ruime 1400 mannen en 2600 vrouwen met een beroerte gedurende een periode van 20 jaar. Ze werden ingedeeld volgens hun dagelijkse eiwitconsumptie, afkomstig van rood vlees, gevogelte, vis, melkprodukten en andere eiwitbronnen.

Mannen die dagelijks meer dan 300 g rood vlees aten, hadden bijna 30% meer kans op een beroerte in vergelijking met mannen die dagelijks slechts 50 g rood vlees aten. Bij vrouwen lag de kans bijna 20% hoger. Wanneer 150 g rood vlees wordt vervangen door kip, dan daalt de kans op een beroerte met 27%, door noten of vis met 17% en door melkproducten met 10%. Mannen die dagelijks 100 g gevogelte aten hadden gemiddeld 13%

Een tweede studie in het American Journal of Clinical Nutrition komt dan weer tot het besluit dat een magnesiumrijke voeding (met veel bladgroenten, bonen en noten) de kans op een beroerte door een bloedklonter verlaagt.

FAVI
Fundacion Arubano di Esnan Visualmente Incapacita
Primavera 233, Aruba
Tel.(297)582-5222/ 582-5051,
fax (297)582-0306
e-mail:
favi@setarnet.aw
website:
http://www.favi.org

Annabel op wereldtoer:

‘Go, Tinkerbell, go!’

Annabel van Westerop heeft het goed voor elkaar. Een virtuoos op het water, houder van verschillende trofeeën en medailles, en dochter van ouders die net zoals zij verknocht zijn aan de kitesport. En nu dat Annabel heeft besloten om na de middelbare school een jaar als professionele ‘rider' door de wereld te trekken, staat Cabrinha Kites, internationaal leverancier van kitemateriaal, klaar om haar te sponsoren. Wat kan een 18-jarige HiWinds-kampioene nog meer wensen?

Annabel van Westerop

Tekst: Anouska Kock Foto’s: Rowi Rooijakkers

Annabel heeft het de laatste tijd enorm druk. Al om vijf uur ‘s ochtends gaat haar wekker. Pas om elf uur ‘s avonds vindt ze haar hoofdkussen weer. Veel uren gaan op aan trainen en werken (ze heeft een bijbaan in een hotel), maar het grootste deel van de dag zit ze met haar neus in de boeken. Want kiten is leuk, maar die school moet toch ook af. Vader en moeder Van Westerop - Jos en Manja - zijn er bovendien onverbiddelijk in: Annabel mag dan groots dromen, ze zorgt er toch maar eerst voor dat ze het diploma van de middelbare school haalt. Nu is Annabel geen leeghoofd. Dat leren kan ze wel. Bovendien helpt het vooruitzicht van haar eerste pro-evenement op 13 juni in Venezuela, bijna direct na de uitreiking van het schooldiploma op 2 juni. De nabijheid van die competitie, de officiële start van haar wereldtoer, maakt zelfs dat vervelende natuurkunde wel verteerbaar.

Wie Annabel op het water wil zien, moet daarvoor buiten schooltijden naar Boca Grandi of de Fishermen’s Huts in Aruba. Grote kans dat je haar daar aantreft, capriolen uithalend met haar Cabrinha-kite of keuvelend met andere riders op het strand. Hier aan de kust is Annabel een vast gezicht, evenals haar ouders. Ook Jos en Manja zijn gepassioneerde kiters. Hun kunsten halen het echter bij lange na niet bij die van Annabel. Haar talent is onmiskenbaar. Een meester in de freestyle - haar favoriete discipline, omdat ze haar creativiteit erin kwijt kan - toont ze evenveel begaafdheid in de slalom en longdistance. Een hoge mate van zelfvertrouwen kenmerkt haar stijl; een bravoure waarmee ze zich ook onderscheidt tijdens wedstrijden. Angst is Annabel vreemd. Nou ja, zo ongeveer dan. “Voorafgaand aan een wedstrijd ben ik altijd wel heel nerveus hoor”, bekent ze. “Maar die vrees verdwijnt onmiddellijk bij het startsein. Dan ga ik gewoon.”

En dan te bedenken dat het nog maar zo’n drieëneenhalf jaar geleden is dat deze tiener voor het eerst haar handen op de stuurlijnen van een vlieger positioneerde. “Ze had maar vier lessen nodig”, vertelt haar trotse vader, er ter vergelijking aan toevoegend dat hij zelf ‘iets’ langer deed over de basistraining. Zich richtend tot vrouw en dochter vraagt hij: “Hoeveel lessen waren het ook al weer? Twaalf, dertien?” Manja weet het niet meer precies, maar Annabel lacht toegeeflijk. “Laten we het maar houden op twaalf.”

Vader en moeder Van Westerop genieten van elke minuut die ze nu nog hebben met dochterlief, want de lang verwachte wereldtoer zullen ze grotendeels op afstand moeten volgen. “Toen ze een jaar of wat geleden aankondigde dat ze dit wilde gaan doen, grapten we nog dat we absoluut mee zouden gaan”, vertelt Jos. “Australië, Azië, Amerika... Dat zagen we wel zitten. Maar de realiteit is dat Manja en ik allebei moeten werken. We kunnen niet altijd meegaan.”

Manja heeft nog het meeste moeite met het aanstaande afscheid. Meer dan Jos, die Annabels stoutmoedigheid deelt, maakt Manja zich al gauw zorgen over de veiligheid van haar kind. En niet onterecht. Kiten staat niet voor niets gekwalificeerd als een ‘extreme sport’ waarin ongevallen, klein en groot, niet ongewoon zijn. Enigszins gerustgesteld weet Manja zich door de wetenschap dat Annabel weliswaar een fanatieke, maar geen roekeloze sportster is. Onnodige risico’s neemt deze dame niet. En in één opzicht gaat haar aandacht voor veiligheid zelfs een stapje verder dan die van de gemiddelde rider: haar harnas bevat een reddingsfluitje. Dit voor het geval ze tijdens het kiten haar vlieger kwijtraakt en door toedoen van aflandige wind - een berucht fenomeen bij de Fishermen’s Huts - buiten zwembereik van het strand wordt getrokken. De neteligheid van een dergelijke situatie hebben de Van Westerops recent nog persoonlijk ervaren; vader Jos presteerde het namelijk in 2011 om het spoedbulletin van het Arubaanse nieuws te halen, toen hij als gevolg van een bootincident in het water belandde en twee uur lang gevaarlijk alleen ronddobberde, enkele mijlen uit de kust, terwijl reddingsboten en een helikopter naar hem zochten. Nu lacht Jos er om (“ik dacht alleen maar: goh, zover de zee op, ontmoet ik vast wat dolfijnen!”), maar ook hij en zijn vrouw dragen voortaan een fluitje in hun harnas.

Op een plank in Annabels slaapkamer staan - keurig naast elkaar - de trofeeën en medailles die ze tot nog toe heeft gewonnen. De meest recente zijn die van de HiWinds - waaronder eersteprijzen voor freestyle en longdistance in 2011, maar ze heeft er ook aardig wat voor paardrijden - waaronder een zilveren medaille van de wereldkampioenschappen Paso Fino in Colombia; dit alles uit de tijd voordat ze bevlogen raakte van het kiten. Als alles goed gaat, dan draagt deze plank over een paar maanden nog meer prijzen, ditmaal van surfevenementen uit de hele wereld.

Nu zou je denken dat Annabel haar komende avontuur al tot in de finesses heeft geregeld. Het tegendeel is echter waar. De opengeslagen agenda op haar bureau is nog opvallend leeg. Behalve die ene wedstrijd van 13 juni in Venezuela, zijn er nog geen andere boekingen. Ook dit is zoals pa en ma het het liefst hebben: eerst dat schoolexamen, daarna pas je verdiepen in die wereldtoer. Vragen zoals ‘maar hoe ga je dat straks dan allemaal doen?’ ‘Naar welke landen ga je?’ en - ook niet onbelangrijk - ‘hoe financier je al die reizen?’ schuift Annabel daarom voorals nog voor zich uit. Een schuine glimlach en een lichte schouderophaal onderstrepen haar geloof in succes: “Dat zie ik later wel.”

Toch heeft ze, met instemming van Jos en Manja, alvast een professionele website (AnnabelVanWesterop.com) en een officiële Facebook-pagina geopend. En dan is er natuurlijk het sponsorcontract van Cabrinha Kites dat ze onlangs binnen wist te halen. Het ja-woord van de kiteleverancier, dat eind februari werd gegeven, is een belangrijke pijler aan de start van Annabels loopbaan. Cabrinha opent deuren. Een voorproefje mocht Annabel kortgeleden nemen op de Cayman Eilanden, waar ze op uitnodiging van Cabrinha kitelessen verzorgde. Daar kreeg ze ook, zoals het een echte pro-rider betaamt, een informele bijnaam toebedeeld: ‘Tinkerbell’, vanwege haar elegante, maar pittige voorkomen. Inmiddels onderhoudt ze contact met een aantal professionals die ze ontmoette op Grand Cayman, aardige lui die haar graag wegwijs maken in de wereld die zij al zo goed kennen. Eén van hen, Damien LeRoy, een doorgewinterde beroepssurfer die al acht jaren met zijn uitrusting de hele wereld rondreist, verraste Annabel door een filmpje over haar in elkaar te zetten. Handig voor op haar website. Nog maar net gelanceerd, is dit portret van Aruba’s nieuwste ster nu al een hit op YouTube. Het bestaat uit beelden die werden genomen op Grand Cayman, en toont een gedreven, kloeke atlete die weet wat ze wil en zich vol overgave aan de sport wijdt. De korte documentaire impliceert bovenal een belofte: over Annabel van Westerop zal de wereld ongetwijfeld nog veel gaan horen. Haar fans op Aruba zullen haar in ieder geval flink toejuichen. Go, Tinkerbell, go!

Culturele Agenda

KUNST & EXPOSITIES

‘Door het oog van Egberdien’
Op vrijdag 30 maart om 19.30 uur opent bij Landhuis Bloemhof de expositie ‘Door het oog van Egberdien’ met als gastcurator Egberdien van Rossum, oprichtster van Gallery RG. Om de vriendschap en de speciale band tussen Egberdien en Bloemhof te benadrukken, en in het kader van de viering van het 10-jarig bestaan van de gallery van Landhuis Bloemhof is haar gevraagd deze speciale feestexpositie samen te stellen. Haar jarenlange ervaring en haar universele en eigenzinnige visie op de hedendaagse Curaçaose kunst wordt met ons gedeeld. De titel ‘Door het oog van Egberdien’ is tevens de titel van haar memoires die binnnenkort verschijnen. Deze expositie toont een uiteenlopende kijk op onze kunst doordat bijna alle denkbare mediamaterialen en technieken aan bod komen van op Curaçao woonachtige kunstenaars. Zo zijn er schilderijen, tekeningen en grafiek te zien van Ria Houwen, Anna Oltheten, Marcel van Duijneveldt, Carlos Blaaker, Elis Juliana, Mimi van Bindsbergen, Judy Sprock en Phillipe Zanolino. Diverse mixed media-werken van Martie Genger, Yubi Kirindongo, Philip Rademaker, Michèle Russel, Ocalia, Tirzo Martha en Herman van Bergen; Fotografie van Ellen Spijkstra; keramiek en porcelein van Marlies Schoenmakers en Evelien Sipkes; Videokunst van Ariadne Faries; Mixed media-sieraden van Ans Mezas en Egberdien van Rossum zelf! De expositie is te bezichtigen van zaterdag 31 maart tot en met zaterdag 5 mei, 2012. Landhuis Bloemhof ligt aan de Santa Rosaweg 6, naast Café Tap Maar In en is open van dinsdag tot en met zaterdag tussen 09.00 en 14.00 uur. Voor meer informatie kunt u ons bereiken op 7375775 of e-mailen naar info@bloemhof.an. Bekijk ook onze website www.bloemhof.an.

Egberdien van Rossum

NIEUW & OPMERKELIJK

Marktdag Barber
Fundashon TAS organiseert in het kader van het bevorderen van eigen fruit- en groenteteelt een Marktdag. Het bijzondere van deze markt is dat de standhouders personen zijn die een workshop hebben gevolgd om succesvol te kunnen telen in de eigen tuin en op de markt hun waar aanbieden. Ook is er gelegenheid om gratis te participeren aan de kortdurende workshops.
Datum: 1 april 2012
Tijd: 07.00 uur - 17.00 uur
Plaats: Barber 81
Entree: Gratis

Timmeren voor vrouwen
Nieuw op Curaçao: Timmeren voor vrouwen! Op 10, 17 en 24 april, 2 en 8 mei van 19.00 - 21.30 uur leert u in de Workshop Woodzz Design aan de Caracasbaaiweg naast Luna Park iedere les wat nieuws: bankjes, tafeltjes en kastjes maken, etc. Kosten: 500 gulden voor vijf lessen inclusief alle materiaal. Er is maximaal plaats voor zes dames, dus schrijf snel in, want vol is vol. Stuur een email naar info@woodzzdesign.com of bel naar 666.9599.

Colors of Willemstad
Het jaarlijks terugkerende streetpaint festival ‘Colors of Willemstad’ vindt plaats op 31 maart en 1 april. Wereldberoemde kunstenaars en lokale talenten maken van de straten en pleinen van Punda een kleurrijk geheel.
Met behulp van speciaal pastelkrijt maken de vele aanwezige kunstenaars op straat of op de tegels hun kunstwerken waar u bij staat.
Het festival is vrij toegankelijk voor iedereen.
Schilder- en tekentalenten kunnen zich opgeven als deelnemer via www.dutchdream-curacao.com/

‘Faces’
Een van de twee thema’s van de tentoonstelling ‘Faces’ in Rotterdam is ‘Kijken naar een ander gezicht van Curaçao’. In de vorm van fotografie, beeldende kunst, video en dans is de artistieke kant van het eiland te zien op de tentoonstelling.
De Nederlandse fotograaf Mike Redman maakte foto's van stukken koraal die een gezicht lijken te hebben. Op basis van deze foto's heeft de kunstenaar Faranú houtskooltekeningen gemaakt. Beide kunstuitingen zijn te bewonderen op de tentoonstelling. Gabri Christa uit de Verenigde Staten vertoont er haar korte film ‘Quarantine’, waarin een oude man terugkijkt op zijn leven vanuit een vervallen gebouw uit het slavernijtijdperk. De jongeman in de film danst op moderne muziek.
‘Faces’ is te zien van 21 tot en met 29 april.
Locatie: de Art Gallery van het WTC in Rotterdam.
Meer informatie: www.faranu.blogspot.com/

DANS & THEATER

Bo ta biba den mi potmoni, Juni Aniceta
Een modern theaterstuk met als onderwerp de jonge dames die men portemonneezuigers noemt.
Het zijn sexy dames die in je portemonnee blijven hangen tot die helemaal leeg is.
Een verrassende voorstelling over mannen die geld hebben en vrouwen die van geld houden.
Houd je portemonnee goed vast als je die meeneemt.
Vrijdag 30 maart om 21.00 uur
Zaterdag 31 maart om 21.00 uur
Zondag 1 april om 20.00 uur
Zaterdag 7 april om 21.00 uur
Zondag 8 april om 15.00 en 20.00 uur
Plaats: Teatro Luna Blou
Entree: 27,50 gulden

Boskwiri & Friends
Een moderne stand-up comedy versie met: Chokoy, Loloy, Dibo, Vale Croes & Boskwiri. Een voorstelling om te lachen met een fantastische opening met Whitney Houston, Michael Jackson en Celia Cruz.
Een voorstelling die u niet mag missen. Een avond vol humor!
Dinsdag 3 april om 20.00 uur
Plaats: Teatro Luna Blou
Entree: 27,50 gulden

Tisha
‘Tisha’ gaat over een bijna vijftienjarig meisje dat voor complexe keuzes komt te staan op het gebied van relaties, zwangerschap en de tradities waarmee zij is opgegroeid. De onderliggende vraag is of we ons eigen lot kunnen bepalen. Of staat ons lot al vast?

‘De oude Wela Mateo runt een loterij aan huis waar ze geluk, medische tips en magische voorspellingen verkoopt aan wie die maar hebben wil. Zij verwacht dat haar achterkleindochter Tisha op een dag haar plaats zal innemen en net als alle Mateo-vrouwen vroeg kinderen zal krijgen. Maar Tisha is nog geen 15 en droomt van de kansen die de wereld haar te bieden heeft. Kan zij haar toekomst in eigen handen nemen en de cirkel van tradities doorbreken? De druk om zich neer te leggen bij haar lot groeit met de dag...’
Zoals we kennen van Teatro KadaKen en artistiek leider Albert Schoobaar is de voorstelling dynamisch en vol humor. Tegelijkertijd krijgt het publiek een spiegel voorgehouden. Want dat is waar KadaKen voor staat: het maken van theater dat - zonder te oordelen - een handvat geeft om na te denken en in gesprek te gaan over de eigen situatie. Voor de vorige productie is KadaKen mede daarom genomineerd voor een Appeltje van Oranje, een koninkrijksbrede onderscheiding voor initiatieven die een positieve bijdrage leveren aan de samenleving.
Een voorstelling waarin traditie, seksuele moraal en de eigen keuze tegen het licht worden gehouden. Teatro KadaKen heeft geen kant-en-klare antwoorden, maar kijkt kritisch en met humor en poëzie naar de wereld om ons heen.
Zaterdag 31 maart om 20.00 uur
Zondag 1 april om 15.00 uur
Plaats: La Tentashon
Entree: 25 gulden

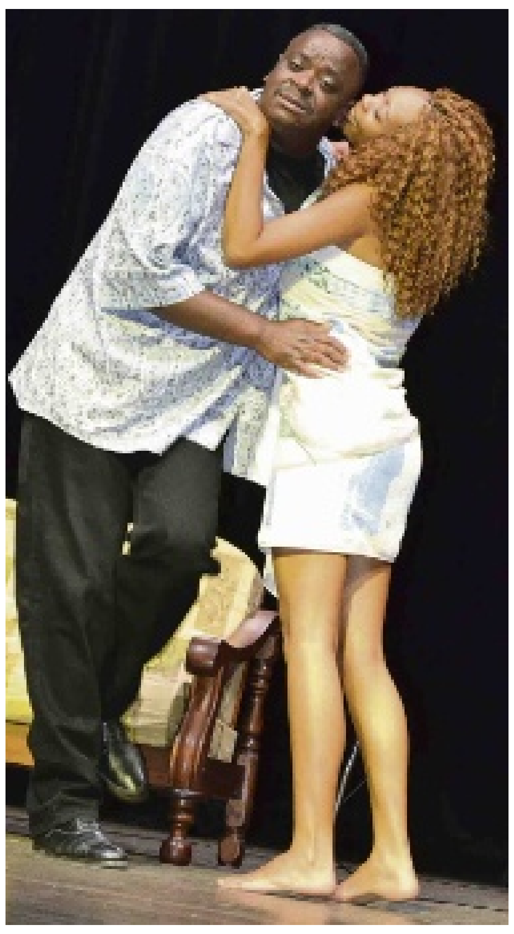

‘Bo ta biba den mi potmoni’ is te zien bij Teatro Luna Blou

Streetpaintfestival ‘Colors of Willemstad’ dit weekend in Punda.

FILM

Curaçao International Film Festival Rotterdam (IFFR)
Vierdaags filmfestival georganiseerd door het IFFR en de Fundashon Bon Intenshon. Het festival is bedoeld als een ontmoetingsplaats voor moedige en bijzondere filmmakers en een geïnteresseerd en avontuurlijk publiek. Alle films worden vertoond in The Cinemas Curaçao en alle evenementen vinden plaats in en rond het Renaissance Hotel-complex.
Datum: t/m 1 april
Locatie: The Cinemas
Meer informatie: curacaoiffr.com

Filmhuis Openbare Bibliotheek
12 april: A somewhat gentle man
10 mei: El ultimo verano de la Boyita

BOEKEN & LITERATUUR

De rijke geschiedenis van Curaçao
Het Maritiem Museum Curaçao en Caribpublishing presenteren een nieuwe reeks boeken: ‘De rijke geschiedenis van Curaçao’.

De boeken uit deze reeks zijn op een toegankelijke manier geschreven door Jack Schellekens en bevatten naast veel historische feiten ook aangrijpende anekdotes. De boeken zijn niet alleen educatief, maar ook leuk om te lezen! De eerste twee delen uit de reeks ‘De rijke geschiedenis van Curaçao’ zijn nu te koop bij het museum, bij Caribpublishing en bij de lokale boekhandel.

Het eerste deel heet ‘Indianen, de WIC en invasies’. Voor een ieder die iets wil weten van de geschiedenis van Curaçao is dit boek een prima startpunt. In vlot leesbare hoofdstukken komen belangrijke onderwerpen aan bod: van de eerste inwoners - de indianen - naar de ontdekking van het eiland, de West-Indische Compagnie (WIC), de slavernij tot en met de vele invasies maar ook beroemde en beruchte personen die allemaal een stempel hebben gedrukt op het eiland.

Het tweede deel heet ‘De zee, handel en scheepvaart’ en behandelt de maritieme geschiedenis van Curaçao in 17 thema’s. Wat maakt de haven van Curaçao zo uniek? Wat heeft de zee dit eiland gebracht? Maar ook: hoe zag het leven er op een schip van de West-Indische Compagnie uit? Na het lezen van dit boek wordt duidelijk dat zonder de unieke haven van Curaçao de geschiedenis van dit eiland een heel ander verloop zou hebben gekend.

De boeken zullen donderdag 5 april om 19.00 uur in het Maritiem Museum op feestelijke wijze uitgereikt worden aan de heer Henri van der Kwast en aan Hans Vaders. Iedereen is van harte welkom om de uitreiking bij te wonen!
De schrijver van het boek, Jack Schellekens, zal aanwezig zijn om boeken te signeren en is beschikbaar voor interviews.

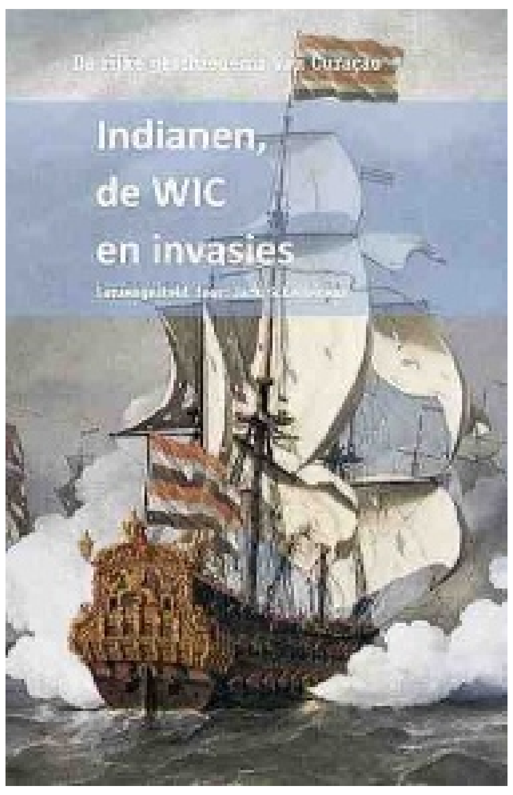

Verhalen uit Gabon, Oman en Curaçao
Eind deze maand komt bij freemusketiers (www.freemusketeers.nl) het boek uit van dokter Bob Schuringa, ‘Verhalen uit Gabon, Oman en Curaçao’, met meerdere illustraties. In 1973 was Bob Schuringa co-assistent in het Sehos. In 1977 komen hij en zijn vrouw terug naar Curaçao, waar hij dan werkzaam is als chirurgisch assistent in het Sehos en vervolgens wordt hij huisarts bij de Shell-raffinaderij. In 1981 vertrekt het gezin naar Yenzi, Gabon. Daarna werkt hij als arts in de PDO\Shell-kliniek te Oman en in 1986 vertrekt het gezin naar Gabon, Port-Gentil. In 1991 keren ze terug naar Curaçao.

Het werk bestaat uit zes geromantiseerde semi-autobiografische verhalen over Gabon, Oman en Curaçao. Elk verhaal heeft iets mysterieus. Het achtste graf vertelt over een ex-Shell-arts, die na omzwervingen terugkeert naar een door een virulent virus uitgestorven Gabon. In Het Hoogste Punt wordt een wadritrip in Oman naar de Jabal Shams beschreven. De Vlucht is een verslag over gebeurtenissen tijdens de opstand van 1989 in Gabon. Op Curaçao ontdekt Titia op mystieke wijze haar rol in de ‘legende’ van Het Kind van Landhuis Ronde Klip. Ras Al Hadd is een verhaal over een tocht naar het schildpaddenstrand in Oman. In De tweeling van Hélène overleeft een pasgeboren tweeling de gecompliceerde bevalling en de ban van de zwarte magie.

Het boek is te bestellen via www.freemusketiers.nl of www.bol.com, maar zal vanaf 17 april ook op het eiland te koop zijn. Meer informatie wordt nader bekendgemaakt.

De vodkadrinker
Eindredacteur van de Ñapa en auteur Hans Vaders (‘s-Gravenhage, 1949) schreef ‘De vodkadrinker’ in een duistere en ontluisterende uitbraak van ziekte, algehele malaise en stilstand, dit na een bizar incident dat hem bijna het leven kostte. Als cricketliefhebber en fervent aanhanger van het fameuze team van de West-Indies, weet de vodkadrinker dat het leven niet altijd ‘cricket’ kan zijn; het verloopt meestal niet eerlijk, het is ronduit pervers en bovenal marginaal. Een glorieus afscheid van zijn geliefde eilanden lijkt nu niet meer mogelijk, meent de oude vodkadrinker. Of wordt het, met de volle fles in het reisvalies, toch nog - in een striemendwitte sneeuwjacht - die laatste treintocht met zijn alter ego de Chinees... Van Willemstad naar het verre oosten van het oercontinent op weg naar zijn uiteindelijke vooraf bepaalde doel en lot, en route naar zijn strikt persoonlijke brug, naar zijn rivier.

‘De vodkadrinker’ met beeldende bijdragen van Marcel van Duijneveldt (cover) en Herman van Bergen (portret) is voorlopig slechts exclusief te verkrijgen bij Mon Art Gallery, Rif Fort, Otrobanda.
E-mail: seroes@onenet.an

Kind ook gij
Martie Gengers eerste boek ‘Kind ook gij’ is uit bij boekscout.nl. Dit boek gaat over een kind uit velen, dat bedolven wordt onder het geweld van de wereld om haar heen, waarin zij in 1936 werd geboren, en nog geen 15 jaar later het ouderlijk huis verliet. Met een bagage vol kommer en kwel koopt zij met het statiegeld van een lege bleekwaterfles een krant en leest een advertentie. Het was een tijd die in het hedendaags decor van onvoorstelbare luxe onmogelijk lijkt. Waarin een gezin door de mangel van godsdienstig fanatisme, oorlog, armoede, onverenigbaarheid van huwelijkspartners, verraad, ziekte en dood gaat. Maar ook een tijd van heldenmoed, hulp in nood en de anonieme goedheid van zovelen.
Kind ook gij, Martie Genger, 422 pagina’s, paperback 16 x 24cm, ISBN 978-94-6176-819-3. Te bestellen bij de schrijfster zelf: emailadres: marron@cura.net voor 61,60 gulden. De boeken zijn aangekomen.

VARIA

Landhuis Groot Santa Martha
Vanaf 1 april 2012, en voortaan iedere eerste zondag van de maand, begint Landhuis Groot Santa Martha met een Open Dag. Er is een keuze uit verschillende soorten krioyo-maaltijden, een buffet, lekkernijen en drankjes. Ook zijn er producten van de werkplaatsen te koop.
Tijd: 09.00 - 15.00 uur.
Toegang volwassenen: 2,50 gulden. Kinderen: 1 gulden.
Voor meer informatie: telefoon 864-7287.

Ascencion
Iedere eerste zondag van de maand is er vanaf 10.00 uur Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het landhuis.

Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert vrijwel iedere donderdag rondleidingen over de plantage en omgeving. Vanaf 08.30 uur bent u welkom. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864-1950, 518-7265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com.

NOTEERT U ALVAST

De kracht van Mindfulness
Yoga Centrum Curaçao: De kracht van Mindfulness, een aandachtstraining voor iedereen die de kwaliteit van zijn leven wil verbeteren. Je leert beter omgaan met moeilijke emoties zoals angst, jaloezie, spanning en verdriet. De training is zowel individueel als voor een groep en in principe voor iedereen. De training bestaat uit acht wekelijkse bijeenkomsten gericht op het overzien en tegelijk voldoende voor grondige oefening. Start zaterdag 21 april, 14.00 - 16.30 uur. Onderdelen van de training zijn: begeleide aandachtsoefeningen, zit- en loopmeditatie. Aanmelden via 8643739 of 5283029 of info@yogacentrumcuracao.com / www.yogacentrumcuracao.com

Krusa Laman
Op 19, 20 en 21 april: 5e editie Krusa Laman - Writers Unlimited Curaçao; Festival Internashonal di Literatura, belicht vanuit vier continenten: Afrika, Azië, Europa en het Caribisch gebied/Amerika, met muziek, zang en meerdere presentaties. Thema: Poder di Memoria/The Power of Memory!

Nigeriaan Helon Habila is een van de auteurs die deelneemt aan het literatuurfestival Krusa Laman - Writers Unlimited.

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com.

Een reddingsplan voor Curaçao (1)

Bestuur en rechtspraak na opheffing WIC

Den Haag, 19 augustus 1789. Al geruime tijd bereiken alarmerende berichten over de bestuurlijke en economische situatie op Curaçao Nederland. Bestuur en rechtspraak verkeren in chaos, de economie bevindt zich in een diep dal en de sociale spanningen lopen hoog op. Na anderhalve eeuw beheer en exploitatie door de West-Indische Compagnie was sprake van ondeugdelijk bestuur en economische malaise. Stadhouder Willem V stuurt een tweemanscommissie naar de West om er poolshoogte te nemen. W.A.S. van Grovestins, gedeputeerde van Friesland in de Staten-Generaal, en W.C. Boey, schepen van Haarlem, vertrekken op 19 augustus 1789 naar Curaçao, waarna zij op 31 augustus de haven van Willemstad binnenvaren. Op 11 februari 1791 verschijnt het verslag van hun bevindingen. Een vernietigend beeld van een verlopende kolonie.

Curaçao, Hering, 1779.

Tekst: Luc Alofs Illustraties afkomstig van de Biblioteca Nacional Aruba

Het rapport van Van Grovestins en Boey is veelvuldig bestudeerd en steeds weer is de conclusie dat er maar weinig mee werd gedaan; de West-Indische Compagnie hield immers aan het einde van het jaar op te bestaan. Wat niet bekend is, is dat er wel degelijk een vervolg op kwam. Kort na de opheffing van de compagnie kwam het beheer van de kolonie, na een kort tussenbestuur door de Directie Ad Interim, in handen van de Raad der Amerikaanse Coloniën. Op 18 december 1793 gaf de Raad van Koloniën opdracht aan de verder onbekend gebleven J.C. Sontag om op basis van het eerdere rapport adviezen op te stellen over het politique bestier; de Administratie van de justitie; commercie; financien; ambtenaren; 't militaire en de Defensie. Sontag werd bijgestaan door Jan Jacob Beaujon, Boekhouder-Generaal te Curaçao, en P.B. van Starckenborgh, Secretaris van het eiland. Samen schreven zij een reddingsplan voor Curaçao. Hun aanbevelingen voor Bonaire en het negatief advies over Aruba kwamen al ter sprake in de Ñapa van 3 maart 2012.

Het rapport van de Commissie Sontag dateert uit 1794 en bijzonder aan dit document is niet alleen de omvang van maar liefst 250 pagina's, waarvan 23 over Bonaire en één over Aruba, maar ook dat het licht werpt op de situatie op Curaçao tussen de opheffing van de WIC (1792) en voor de totstandkoming van de Bataafsche Republiek (1795). Voor de Caribische geschiedenis is het rapport belangrijk omdat het een thematiek aansneed die ook elders in de regio actueel was, namelijk de politieke verhouding tussen moederland en kolonie en het te voeren economische beleid na de opheffing van de handelscompagnieën. Was de verhouding tussen moederland en kolonie een bezitsverhouding of een rechtsverhouding; was Curaçao een Nederlandse volksplanting of was de aanwezigheid van grote aantallen blanke Europeanen van niet-Nederlandse herkomst, ruim 1000 Sefardische joden en een vrije gekleurde klasse van meer dan 3.500 lieden reden om de ingezetenen van Curaçao politieke rechten te onthouden? Kozen de machthebbers voor protectionisme, dat wil zeggen handel met de eigen gebieden alleen, of vrijhandel met schepen van alle naties, zoals in het verleden op Sint Eustatius en Curaçao succesvol was gebleken? En uiteindelijk: moest het bezit van Curaçao ten goede komen aan de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden, of moest het wapperen van de Nederlandse vlag vrede, veiligheid en welvaart voor Curaçao garanderen? Vragen die hun actualiteit niet allemaal hebben verloren.

Bijlage 16
Bevolkingsstaat van Curaçao, 1789
blanken, vrije christenen: 2.469
joodse vrije personen: 1.095
vrije lieden van de couleur: 3.714
vrije huisbedienden: 846
slaven: 12.864
totaal: 20.988

Bestuur

De Gebreeken in de regeringsvorm op Curaçao waren bekend. Die was sinds de oprichting van de Compagnie vrijwel ongewijzigd. Het bestuur was ingericht om een handels¬maatschappij te leiden en niet om een zich ontwikkelde koloniale samenleving te besturen. Directeur Johannes de Veer Abrahamsz had bovendien nog nauwelijks gezag onder de bevolking. Een tweede gebrek was de vereniging van de wetgevende en de rechtsprekende macht. De commissie wilde 't Politieke en het Justitiële bestuur van elkaar scheiden, een novum in de Antilliaanse geschiedenis.

De commissie tekende aan dat het voor de Curaçaose handel van belang was om de banden met Nederland te behouden. Immers, Nederland was een gegarandeerde afnemer van koloniale producten en het droeg bij aan de kosten van het bestuur en de verdediging van het eiland. Onafhankelijkheid was geen optie, omdat Curaçao dan al snel door andere mogendheden werd geconfisqueerd. Curaçao was bovendien een Nederlandse bezitting (let op de term: bezit!) en dat alles was - volgens de commissie - reden om de Nederlandse handel te bevoordelen en het bestuur in overwegend Nederlandse handen te plaatsen. Wij vermeenen dan, op deze aangehaalde gronden, dat de organisatie van 't politique bestuur op Curaçao zodaanig moet worden ingericht dat de welvaart der Ingezetenen aldaar, altoos in 't verband met die van 't Moederland beschouwt en bevordert werde.

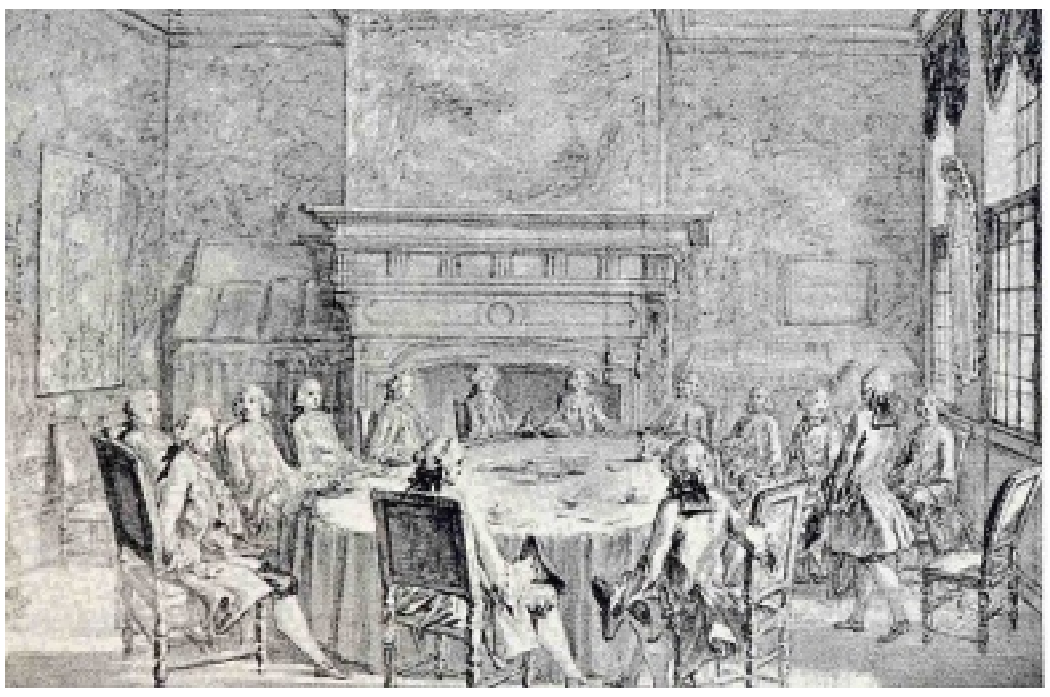

Afbeelding van S. Fokke van de raadzaal van de WIC.

Samenvattend: Curaçao en Nederland (de Republiek) konden samen tot grotere welstand komen, met Curaçao als stapel van den West Indische Handel, maar met Nederland aan de bestuurlijke teugels. Er was een gemengd bestuursorgaan nodig onder leiding van een Nederlandse gouverneur. De bestaande titel directeur moest verdwijnen. Die paste in de WIC-organisatie: als hoofd bedrijfsvoering, maar dat idee was in de nieuwe tijd van de baan. Een gouverneur moest het Nederlands gezag uitdragen en de eer van de vlag hooghouden. De instructie voor de gouverneur kon men afkijken van de Gouverneur-Generaal van de destijds meer succesvolle Nederlandse kolonie te Demerarij in het huidige Guyana.

Ambtelijke leden moesten neutraliteit garanderen en de lokale en moederlandse belangen afwegen. In de Politiquen Raad - de voorloper van de Koloniale Raad - moesten zeven personen zitting nemen: Gouverneur, Raad Fiscaal, Raad Boekhouder Fiscaal (allen Nederlander), daarnaast wel degelijk ook vier ingezetenen en tot slot de eilandssecretaris. De Politiquen Raad zou belast worden met de inwendige veiligheid, inwendige en militaire defensie, toezicht op minderjarigen, contact met moederland, toezicht op wegen, veeren, particuliere gebouwen, markt en herbergiers, bank van leening, prijzen van eetbare waaren, schutterij en alles wat niet tot Civiele en Criminele Justitie behoort.

Bestuur door louter ingezetenen zou het Nederlands belang onvoldoende waarborgen en op termijn de Curaçaose zekerheden in gevaar brengen. Opvallend was daarom de voorgenomen deelname van vier burgerleden in de Raad. Zij zouden acht jaar zitting nemen, waarbij iedere twee jaar een lid plaats maakte voor een opvolger. Steeds werden drie kandidaten voorgedragen, waaruit de gouverneur zijn keuze maakte. De commissie oordeelde dat iedereen die als vaste ingezetene bekend stond lid kon worden. Ofwel: protestanten en Sefardische joden, maar ook (Nederlandse) ambtenaren, mits zij niet aan het College van Justitie waren verbonden. Voor de verkiesbaarheid van de ingezetenen ontwierp de commissie een reglement, maar dat is verloren gegaan.

De rechterlijke macht was aan verzelfstandiging toe. Die was niet onafhankelijk en er waren hooglopende, zelfs gewelddadige conflicten over de procedures van de rechtsgang en de hoogte van de advocatenkosten. De recherlijke macht werd bovendien bemand door ongeschoolde personen. In Nederland, zo wist de commissie te vertellen, was men bezig aan het ontwikkelen van een manier van procederen in de koloniën, maar daarop kon men niet wachten. Curaçao was een handelskolonie met eigen en urgente rechtsbehoeften. Handelsrecht vroeg om snelle procedures en het beperken van beroepsmogelijkheden. Men stelde voor om een Collegie van Justitie voor Civiele en Crimineele Zaaken in het leven te roepen die zou bestaan uit de gouverneur als voorzitter / president, een vice-president (die rechtsgeleerde moest zijn) en zeven ingezetenen. Zij werden voorgesteld door de Politiquen Raad en benoemd door de gouverneur. De leden van (rechts-)organen als het College van Commercie- en Zeezaken en de Wees-, onbeheerde en desolate boedelkamer werden deels benoemd uit de leden van de Politiquen Raad en het College van Justitie wegens het tekort aan juridisch onderlegde kandidaten.

Burgerrecht in eerste aanleg

Een Burgerlijk Wetboek bestond nog niet en de burgerrechten waren nog volop in ontwikkeling. De commissie deed daarover belangrijke uitspraken. Kolonisten moesten zich gevrijwaard weten van willekeur in bestuur in rechtspraak; zekerheid hebben over bezit en veiligheid en de goede besteding van de opgehoeste belastinggelden. Het vaderland was daarvoor verantwoordelijk. Niettemin zijn wij van gevoelen dat eenmaal de Staat van de colonisten moet worden bepaalt; dat zij de gegronde verzeekering moeten erlangen van door geene willekeurige wetten te zullen worden geregeert; dat hunnen Eigendommen, bezittingen en Perzoonen de bescherming van 't vaderland genieten, en tegen binnen en buitens geweld beveiligt zullen worden; dat een korte en ongekrenkte regtspleging plaats zal hebben, dat zij tot die algemeene lasten niet meer zullen bedragen dan de nood vordert, en hunne vermogens meede brengen of hunne eigenen veligheid vereischt.

Tegenover rechten stonden plichten. Plichten die veelal in verband stonden met de trouw aan het nieuw te vormen gezag, het aan banden leggen van geweldsuitoefening en het bijstaan van de overheid in geval van binnen- of buitenlandse agressie. Lees: slavenopstanden en invasies. Wij zullen dan nu ook kortelijk de pligten van de Ingezeetenen van Curaçao schetzen; Deze plichten moeten dat bestaan 1o In een rustig en stil gedrag ondergeschikt aan de gestelde magten. 2o om de waapenen niet anders op te vatten dan onder de orde van de Regeeringe en tot handhavinge van de vastgestelde orde van zaaken. 3o Dat zij de waapenen gebruiken ten afweringe van alle geweld van buiten, en ter beteugeling van alle ongeregeldheden van binnnen.

Niet iedere Curaçaoënaar kwam in aanmerking voor bestuurlijke deelname. Slaven niet, vrouwen niet en ook vrije zwarten werden nadrukkelijk uitgesloten. Over manusmissies, de mogelijkheid om slaven op individuele basis de vrijheid te schenken, klaagde de commissie dat die vele uitwassen kende. Ongetwijfeld verwees men naar verpaupering en onrust onder de vrijgemaakten. De commissie stelde vast dat mulatten en vrije zwarten even gelukkig waren zonder bestuursdeelname en dat hun participatie de welstand en maatschappelijke balans in de kolonie onherstelbaar zou verstoren.

Over de mulatten en vrije negers

'Onder de ingezeetenen hebben wij niet begreepen de mulatten en vrije negers, om reedenen dat derzelver gelijk stellinge met Blanken als zeer gevaarlijk voor de algemeene welstand en 't leeven van de Blanken gehouden wordt. Ten bewijze daarvan, zal 't niet noodig zijn deze voordragt wijdloopig te bewijzen of de tegenwerpingen welke men wegens eene algemeene gelijkheid van menschen, daar tegens zoude kunnen inbrengen, te wederleggen; daar wij 't voor ons bestek voldoende houden alhier als eene door ondervindinge en 't algemene getuigenis van alle die immer onze Colonien hebben bezog, gestaafde waarheid voor te dragen: 1. Dat de vrije negers en mulatten in hunne staat, zoo als wij dezelve voorstellen, even gelukkig kunnen leeve als de blanke Ingezeetenen in de hunne; en ten 2o Dat eene algemeene gelijkheid van menschen voor de blanken allergevaarlijkst zoude worden, en welstand van de Colonie in een ogenschijnlijk gevaar stellen tot onuitspreekelijk nadeel van 't vaderland: en eindelijk ten 3e, dat, zoo wanneer men van de ten dezen opzigten gestelde orde van zaaken in 't allerminst afwijkt, de zake geheel onherstelbaar zoude zijn, en de blanke Ingezeetenen welke de lasten dragen, voor den Lande de nuttigste zijn, en dus op de bescherminge der wetten een onbetwistbaar regt hebben, zich deswegens ten uitersten zouden beklaagen.'

Bestuurlijke hervorming moest impulsen geven aan de haperende economie. Daar pakken we in het tweede deel van deze bijdrage de draad op.

Luc Alofs is cultureel antropoloog en historicus. Hij is docent aan het Instituto Pedagogico Arubano en curator van het Museo Historico Aruba. e-mail: alofsaruba@setarnet.aw.

Leesvoer

Bittere bloemen

De oude Julius Hammer maakt tegen zijn zin een cruise over de Middellandse Zee die zijn dochter voor hem geboekt heeft. Hij voelt zich ontheemd.

Hammer heeft een rijk leven achter de rug. Hij was rechter, politicus en schrijver. Met vrolijk cynisme en opgewekt geklaag kijkt hij terug. Het leven was succesvol, maar wat eraan ontbrak heeft zijn vereenzaamde nadagen bepaald. Weinig kan hem nog beroeren. Van hem hoeft het allemaal niet meer.

Aan boord van het cruiseschip ontmoet hij zijn vroegere leerlinge Pearlene. Dit is het meisje van zijn dromen, de belichaming van het schilderij 'het meisje met de parel' van Lucas Cranach.
Corsica is het decor van enkele gebeurtenissen, die de oude man en de veel jongere vrouw een etmaal in elkaars gezelschap houden.

Luchtig genoteerd in korte hoofdstukken, in zijn bekende idioom vol beelden en metaforen, schildert Brouwers met brede streken het portret van Julius Hammer, een man die zich voorbereidt op zijn dood.

Bittere bloemen is een roman over illusies die te vergelijken zijn met bloemen: eerst bloeien ze, dan verwelken ze zienderogen.

Titel: Bittere bloemen
Auteur: Jeroen Brouwers
Uitgever: Atlas
ISBN/EAN: 9789045019628

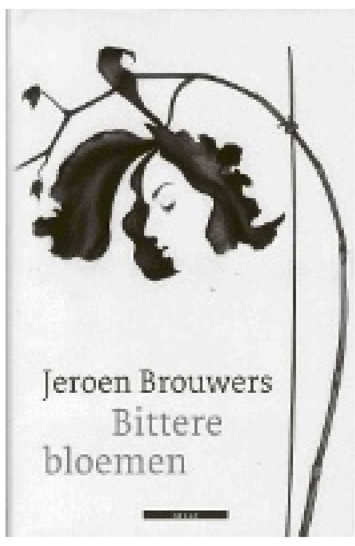

Ars Poëtica

Papegaai

Dag papegaai, zei de pinguïn
Dag papegaai, zei de papegaai
Nee, zei de pinguïn, jij moet dag pinguïn zeggen
Nee, zei de papegaai, jij moet dag pinguïn zeggen
Jij bent een papegaai, zei de pinguïn
Jij bent een papegaai, zei de papegaai
Stomme papegaai, zei de pinguïn
Stomme pinguïn, zei de papegaai

Erik van Os

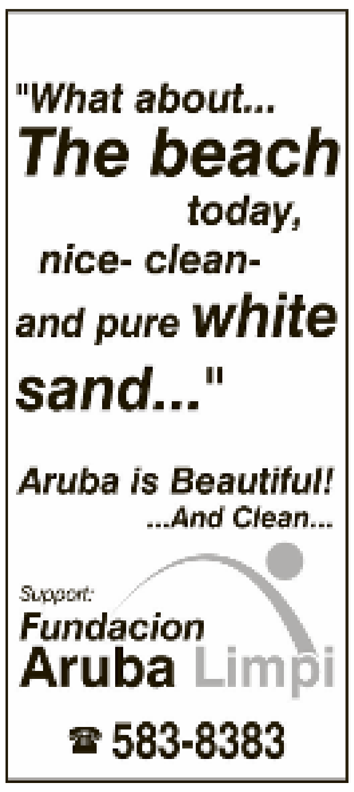

Huntu Kòrsou

Caribbean SIDS, een mega-samenwerking (2)

Dit is het tweede artikel van een drieluik naar aanleiding van de conferentie ‘Governance for Sustainable Development of Caribbean Small Island Developing States’ die op 7, 8 en 9 maart voor de tweede maal werd gehouden bij de University of Curaçao (UoC). De komende twee jaar (2013 en 2014) krijgt deze conferentie een vervolg, eveneens op Curaçao. Deze week ga in op wat SIDS inhoudt, de uitdagingen en de betekenis hiervan voor Curaçao.

Tekst: Shakti-Aroena Lakhi

De Verenigde Naties (VN) heeft in haar beleid voor duurzame ontwikkeling er onder meer voor gekozen om zich speciaal te richten op Small Island Developing States (SIDS), omdat juist deze landen gebaat zijn bij specifieke aandacht. Volgens Mark Hawkins, voorzitter van de conferentie en hoofd onderzoek bij de faculteit van Sociale en Economische wetenschappen van de UoC, gaat het om (ei)landen die “vanwege de grootte van het land en de populatie en beperkte beschikbaarheid van natuurlijke hulpbronnen, met specifieke problemen te maken hebben. Qua grootte en populatie zijn ze vergelijkbaar met een dorp en tegelijkertijd dragen zij verantwoordelijkheden van een land ter grootte van de Verenigde Staten.” Curaçao is een goed voorbeeld van een SIDS. Hawkins illustreert dit middels een voorbeeld: “Onze minister-president heeft te maken met issues zoals armoede, drugsproblematiek, defensie of immigratie en hij is als hoofd van het land verantwoordelijk voor de aanpak hiervan. Een burgemeester van een Canadees ‘dorp’ van 350.000 inwoners draagt deze verantwoordelijkheden niet. Die vallen onder de taken van de federale regering.”

Dit maakt dat de SIDS zich in een kwetsbare positie bevinden en juist afhankelijk zijn van buitenaf. En zoals de VN ook aangeeft in haar beleid is duurzame ontwikkeling voor deze landen van groot belang om te werken aan een zelfredzame natie en op een efficiënte manier gebruik te maken van voorraden. Hawkins benoemt het als volgt: “Je hebt beperkte hulpbronnen en je hebt er dus verstandig mee om te gaan zodat er voldoende over is voor de volgende generaties. En om dit te bereiken is goede planning en beschikbaarheid van goed onderbouwde wetenschappelijke kennis van belang.” Wat Hawkins merkt is dat overheden nauwelijks de capaciteiten hebben deze kennis te kunnen vertalen naar beleidsmatige aanpak en vaak worden dan keuzes gemaakt gebaseerd op populaire kreten.

Hij illustreert als voorbeeld het toerismebeleid van Curaçao waar volgens hem buitenlandse krachten worden ingezet. “Met als gevolg dat geld en kennis niet in het eiland geïnvesteerd worden, maar juist van het eiland verdwijnen. Voor een duurzame ontwikkeling van deze branche is het van belang dat onze eigen mensen geschoold en getraind worden, zodat er geen krachten van buitenaf meer nodig zijn.”

Bij de SIDS gaat het om overeenkomstige issues, zoals good governance, klimaatverandering, beperkte watervoorraden en armoede en herkenbaar voor ieder land. Er kan dus van elkaar geleerd worden. “De uitdaging is als één groep van elkaar te leren hoe ieder van ons als SIDS met deze thema's omgaat en dit deelt met elkaar. En dit is de kracht van SIDS en het belang hiervan voor Curaçao.” Zo geeft Hawkins aan dat Grenada kennis in huis heeft op het gebied van efficiënt gebruik van regenwater. Aangezien op Curaçao regenwater beperkt voorhanden is, kunnen wij van Grenada leren hoe watervoorraden optimaal te benutten.

Wat tevens van belang is voor de SIDS en vooral voor de Caribbean SIDS is dat door samenwerking gezamenlijk strategisch beleid kan worden ontwikkeld in het kader van een duurzame ontwikkeling van de regio. Een voorbeeld hiervan is een gezamenlijke aanpak voor het betalen van belasting van vliegverkeer boven de Caribische regio. Door samenwerking kunnen afspraken gemaakt worden hoeveel belasting welk land gaat opleggen en welke grenzen in het luchtruim aangewezen dienen te worden. En zo heeft Curaçao ook de mogelijkheden voor de komende tijd om samen met andere Caribbean SIDS te werken aan duurzaamheid.

Volgende week ga ik in op het belang van de conferentie voor Curaçao en geef ik enkele highlights van de presentaties.

Ir. Shakti-Aroena Lakhi is voorzitter en medeoprichtster van Huntu Kòrsou. Een stichting die duurzame ontwikkeling op Curaçao bevordert door onder meer kennisuitwisseling. Meer info: www.huntukorsou.org en www.facebook.com/HuntuKorsou

Spotlight op dieren

Kattenharen

Een dichte, dunne, korte of langharige vacht is een keuze. De vacht is een van de mooiste en kenmerkendste onderdelen van een kat. Het is ook een van de meeste irritante onderdelen als deze niet goed bijgehouden wordt.

Tekst: Margot Hack

Hoeveel weet u eigenlijk van de vacht? Genoeg om een goed doordachte keuze te maken wanneer u een nieuwe kat zoekt?

Er zijn drie soorten kattenharen: de langste haren zijn de ruwe lange dekharen. De middelste haren zijn de iets kortere borstelharen. De kortste haren bestaan uit dons, zijn heel zacht en zorgen voor de warme en koude vacht. Ze zitten niet altijd alle drie in dezelfde kattenvacht. De ‘haarloze’ Sphynx bijvoorbeeld heeft alleen dekharen en zelfs daar niet heel veel van. De krulharige Cornish Rex heeft alleen kortere borstelharen en donsharen. Het uiterlijk van de verschillende haartypen verschilt ook. De borstelharen zijn meestal korter dan de dekharen, maar wanneer ze dezelfde lengte hebben, wordt dit een extra dikke vacht en onder specialisten wordt er dan gesproken over een ‘dunnele’ vacht.

Sommige kattenrassen verliezen weinig haar, zoals bijvoorbeeld de Rexen. Langharige rassen lijken meer haar te verliezen, maar dit lijkt gedeeltelijk zo omdat de haren ook meer opvallen omdat ze langer zijn. Punt blijft dat alle katten haren verliezen, en dat dit iets is om te onthouden wanneer u een kat in huis wilt gaan nemen. Bij de keuze van een vachtsoort zijn er drie dingen die u in acht moet nemen: het haarverlies, het uiterlijk en geld en tijd.

Het uiterlijk is zó bepaald, want dat is een persoonlijke keus. ‘Over smaak valt niet te twisten’. Sommige mensen houden van langharig en anderen van kortharig. Bij ‘gewone’ huis-tuin-en-keukenkatten zijn de vacht en de persoonlijkheid meestal niet verbonden, maar bij raskatten vaak wel. Dit betekent dat kortharigen vaak lichter, dunner en luider, en vaak ook veel actiever zijn, dan langharige rassen.

Als u van langharige katten houdt, moet u zich er bewust van zijn dat deze vachten veel meer verzorging vereisen dan die van kortharigen. Langharigen, zoals de satijnachtige Perzen, hebben snel klitten en dienen dagelijks geborsteld te worden. Ook haarballen zijn sneller en vaker een probleem bij deze dieren waardoor er vaker een bezoek aan de dierenarts gebracht moet worden. Dit betekent dat deze dieren duurder in het onderhoud zullen zijn, want zowel de dierenarts als de trimmer (als er geschoren moet worden) kosten geld.

Regelmatig borstelen en kammen houdt haarballen en klitten onder controle en houdt het haarverlies binnen de perken.

“Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!”

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Haarkrul; 4. schijnbare tegenstrijdigheid; 10. voorzetsel; 13. watervogel; 15. zoon van Aeson; 16. spits uitlopende lap; 17. hotelbediende in livrei; 19. vaartuig; 20. ondergrondse; 21. olifantssnuit; 23. welpenleidster; 25. persoonlijk vnw.; 27. water (Fr.); 29. grasland; 30. muzieknoot; 31. idee; 33. Finland; 34. pepmiddel; 36. soort slee; 37. Chinese afstandsmaat; 38. Engelse ontkenning; 39. bazige vrouw; 40. behoeftige; 42. hoofdstuk (Lat.); 43. tijdruimte; 45. overdreven; 46. mannelijk dier; 48. ik (Lat.); 50. thans; 51. seriositeit; 53. hasj; 55. bijwoord; 57. sportterm (Eng.); 59. hoofdmatras; 61. Europeaan; 62. iemand die iets uitleent; 64. oude It. munt; 65. chemisch element; 66. grievend; 67. wig.

VERTICAAL: 1. Kip voor de eierproductie; 2. grondsoort; 3. bol garen; 5. tandeloos zoogdier; 6. knol; 7. eenheid van lichtgevoeligheid; 8. fotolab; 9. voorvoegsel; 10. vaste brandbare stof; 11. lof; 12. gezicht; 14. stekel; 16. aaneengesloten rij soldaten; 18. reuzenvogel; 20. honingdrank; 22. muzikant; 24. muziekstuk voor vijf partijen; 26. alcoholische drank; 28. muziekgezelschap; 30. houtafval; 32. behoeftig; 35. rivier in Rusland; 40. oplettend; 41. dwaling; 43. fijn; 44. grofweg; 47. een zekere; 49. tandkarpertje; 51. stad in Engeland; 52. gezicht; 53. paar; 54. chocolaatje; 56. koning (Fr.); 58. Frans lidwoord; 60. stonde; 62. Frans lidwoord; 63. file.

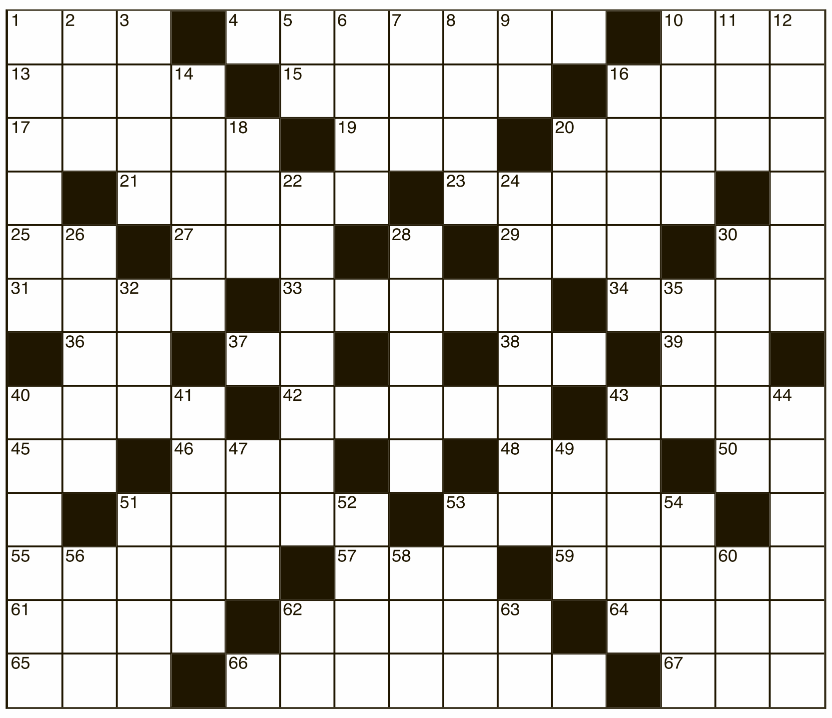

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

L.Vrolijk
Mohikanenstraat 18

D. de Reus
Villapark Girouette 105
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

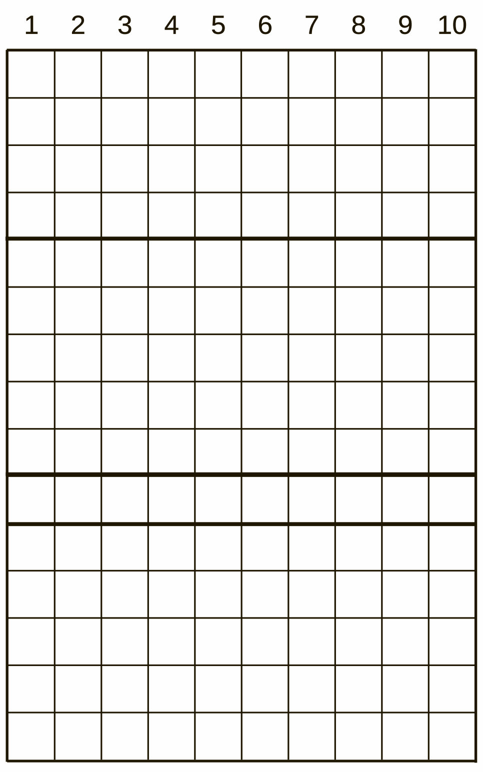

1. Dapper, graan, duister;
2. akelig, koren, mohair;
3. er goed uitzien, kleur, deel van een etmaal;
4. draaikolk, drijfveer, horizon;
5. stuurs, Europese taal, helderklinkend;
6. machinepistool, stut, verderfelijk;
7. broedplaats, niemendal, hevig;
8. vulkaan op Sicilië, prijsgeven, standaardmaat;
9. schaamte, schuin lopen, rank en smal;
10. vacht, afhangend deel van een kleed, dartel

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

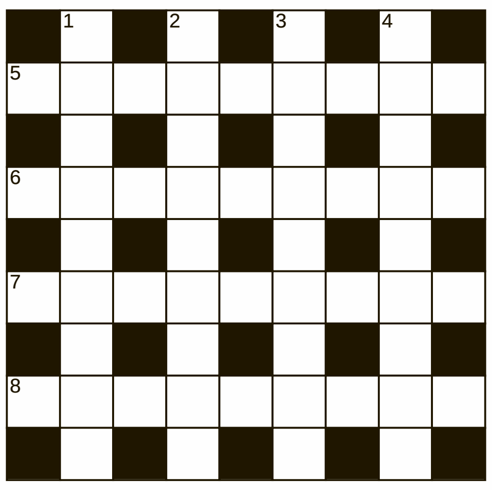

Horizontaal:
5. Die deur heeft wel degelijk een functie (7); Uitvaren in de groei (6);
6. Voor het venster is niets te zien (5); Zakken binnen de valleien (7);
7. Verlof voor een jongen van de zending (8); Heel mooi komt de tocht terug (4);
8. Bejaard en onervaren (8); Onnozele milieuactivist (6)

Verticaal:
1. Vlezige toneelschuiver (7); Beschadiging van een peuter (4);
2. Een vervanger heeft een positie binnen (5,2); Beest in een object van niets (5);
3. Verslag van een opschudding bij het kaarten (6) Hebzuchtig insect (6);
4. Wij allemaal krijgen onze portie (8); Geen slimme vogel (4)

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

T T M A A R K T E I R F L
E O N E V IJ L N I S T G I
Z D T D U L A T T S R L R
P G L I O E E U M G E R G
O I L E R S K O N I I E E
G U N A O A K I W G G D D
N Z O E A D S S A N R N O
O T B D K T T L I A S A M
R H E S O E S P N Z I R R
P C C B I D O G T O U B A
S U A F A H O Z N L R S A
L Z L R N R O F E A K A V
IJ L P E D N A A M B G L E
T I E E R E T N I R P M I
S P N I E R T R E G E L O
O S D N A P R E T H C A O

Achterpand
Bezoeken
Botsing
Dodo
Doel
Fietswiel
Frietkraam
Inlijven
Komst
Kruis
Lasbrander
Legertrein
Maand
Modegril
Omgangstaal
Ooievaar
Opeenhoping
Opzet
Placebo
Printer
Radslag
Rangorde
Rijles
Spilzucht
Stuka
Stijlsprong
Talud
Tiras
Zola
Zuigdot

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

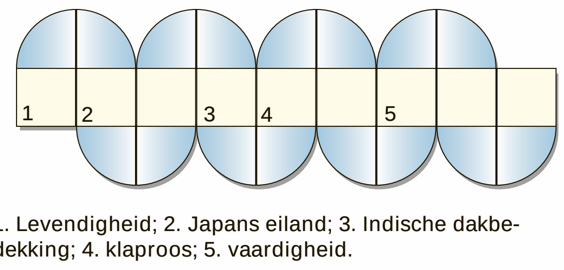

1. Levendigheid; 2. Japans eiland; 3. Indische dakbedekking; 4. klaproos; 5. vaardigheid.

© Puzzelland/120331

SUDOKU

			7			3		
	7	4		2	3	9	5	
5		6		1		8		
	8			3		2		
3					6			
			2	9		1		
7			6	4	9			8
		9					3	
					8	4		1

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

4	5	3	6	8	1	7	2	9
2	7	1	4	3	9	5	8	6
6	9	8	5	7	2	1	3	4
5	1	2	9	6	7	3	4	8
8	4	7	2	1	3	9	6	5
3	6	9	8	5	4	2	1	7
1	8	5	3	9	6	4	7	2
9	3	4	7	2	8	6	5	1
7	2	6	1	4	5	8	9	3

OPLOSSINGEN VAN VORIGE WEEK

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Gietbui; 6. kombuis; 12. roek; 14. baar; 15. ma; 17. el; 18. lea; 20. on; 21. ia; 22. blo; 24. leurder; 25. nol; 26. lee; 28. wee; 29. ido; 31. riet; 35. wrat; 37. haardolie; 38. ante; 40. raab; 43. ark; 45. are; 47. aga; 48. han; 50. onlangs; 51. ral; 53. oh; 54. ze; 55. ink; 56. de; 58. si; 59. zorg; 61. riem; 63. protser; 64. pectine. VERTICAAL: 1. Gember; 2. er; 3. toe; 4. belle; 5. uk; 7. ob; 8. maori; 9. ban; 10. ur; 11. sjalot; 13. wereldbrand; 16. al; 18. luw; 19. ade; 21. io; 23. ole; 25. nor; 27. ether; 30. dwerg; 32. ion; 33. dat; 34. alm; 36. ata; 38. ashoop; 39. tan; 41. aar; 42. bolide; 44. koers; 45. ali; 46. enk; 47. asdic; 49. ah; 52. as; 54. zot; 57. eet; 59. zo; 60. ge; 61. re; 62. mi. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Stuurwerk; 6. afdrukker; 7. gevalabel; 8. medecibel. Verticaal: 1. Stofferen; 2. vuurbalen; 3. kwekradio; 4. kriebeleg. Anagram: 1. step-stoep-poster; 2. leer-teler-letter; 3. geen-engel-engels; 4. oder-onder-eirond; 5. gaar-graat-garant; 6. pion-pioen-opinie; 7. tuin-uiten-uiteen; 8. rede-leder-drevel; 9. mier-grime-emigre; 10. rand-raden-razend. Eindoplossing: PLEEGOUDER Woordzoeker: SCHEMERING Puzzelslang: 1. Hobo; 2. oliebol; 3. leda; 4. althobo; 5. onderop. Het sleutelwoord luidde: HOELAHOEP

'Wit en zwart'

Het ziet er letterlijk wit van de schapen en ook op het wapenschild staat een vet schaap en beslist geen boortoren. Gastronomen beweren dat het smakelijke lamsvlees kan wedijveren met dat van het Nederlandse Texel en dat heeft toch de naam van topkwaliteit te zijn. Enige controverse is verder altijd wel aanwezig geweest wie het allereerste de dan onbewoonde Falkland Islands, de Islas Malvinas, voor het eerst op de zeekaarten heeft gezet.

Tekst: Hans Vaders Foto's: Archief

In dit verband wordt gesproken over de mij onbekende Nederlandse zeevaarder Sebald de Weert die in het jaar 1600 de Falklands aandeed en deze niet gehinderd door enige valse bescheidenheid naar zichzelf vernoemde: de Sebald Eilanden.

In 1690 werd kapitein John Strong van de Welfare door een zware storm uit koers gedreven. Hij noemde het diepe kanaal tussen de twee hoofdeilanden het Falkland Channel naar zijn broodheer Anthony Cary, 5de burggraaf van Falkland, die de expeditie van de zeebonk financieel mogelijk had gemaakt. Sindsdien zijn de Britten niet meer van de ietwat onherbergzame koude eilanden weg te slaan ondanks de vaak wat ongemakkelijke sfeer met buurman Argentinië.

Want het is altijd nogal spannend rond de Britse Falkland Islands, door de Argentijnse opposant geclaimd als de Islas Malvinas, vooral omdat er in de wateren rond de eilanden intensief naar olie wordt gezocht en blijkbaar al is gevonden. Een Argentijnse blokkade van het scheepvaartverkeer ligt voor de hand.

Dit heeft uiteraard consequenties voor de bevoorrading van de afgelegen eilanden, met name waar het gaat om eieren - zo'n 12.000 iedere twee weken - verse groenten en fruit. In het algemeen importeren de Falklands over zee en door de lucht jaarlijks zo'n 319 ton eerste levensbehoeften en inmiddels is via de FIDC, de Falklands Islands Development Corporation een budget van £250,000 gereserveerd om meer basis-ingrediënten op de eilandelijke akkers en in polytunnels te gaan verbouwen.

Onafhankelijk
"Uiteindelijk doel is om de eilanden wat hun noden betreft onafhankelijk te maken van het vasteland van Zuid-Amerika", meent David Waugh, general manager van de FIDC. "En daarbij mikken we niet op mensen die een beetje tuinieren aardig vinden of hobbyïsten, maar op professionele boeren, serieuze ondernemers die het klappen van de zweep terdege kennen.

Tsja, en wat wordt er zoal gegeten? Akkerland vormt meer dan 90 procent van de oppervlakte van de eilanden, waarbij de schapenteelt met zo'n half miljoen schapen - voor vlees en wol - de voornaamste economische bron van inkomsten was. Was, want ook de visserijsector heeft de laatste decennia een behoorlijke 'boost' gekregen, onder meer door de verkoop van vislicenties aan buitenlandse naties. Maar uiteraard is er ook veel lokale vangst. Jaarlijks zo'n 200,000 ton inktvis bijvoorbeeld.

Inktvis en lamsvlees dus, een belangrijk deel van het dagelijkse dieet en op prijs gesteld door een groeiend aantal toeristen dat de eilanden met een bezoek vereert. Die komen ook voor de zeehonden en zeeleeuwen, relatief gezien zo dichtbij Antarctica. Of die beesten ook gegeten worden, zoals bijvoorbeeld in Zweden, is mij niet bekend.

En dan blijft er de olie en het dispuut met Argentinië. Inmiddels is aangetoond dat er bij de Falklands grote oliereserves aanwezig zijn tot wel 60 miljard vaten aan toe. De productie zou in 2016 kunnen beginnen. Maar wat blijft er dan eigenlijk nog over van het intieme karakter van de eilanden? Overwegend wit wordt pikzwart en dit behoeft per se niet allemaal goed uit te pakken op wat langere termijn.

KOOK MEE MET MAY

Flanksteaks met een marinade van chimichurri

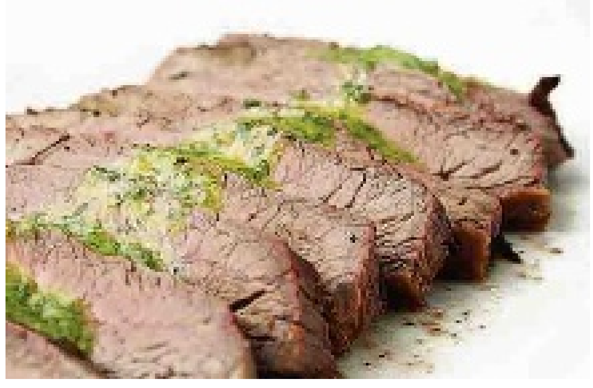

10 tenen knoflook, gepeld en in stukjes gesneden
1 cup verse oregano
blaadjes van 2 bosjes platte peterselie
1/2 cup olijfolie
1/4 cup witte wijnazijn
sap van een halve limoen
1 theelepel rode peperschilfers
zout en vers gemalen zwarte peper
2 pond flanksteak

In de keukenmachine de knoflook, de oregano, de peterselie, de olijfolie, de azijn, de limoen, de peperschilfers, het zout en de zwarte peper pureren.

De flanksteak in een sluitbare plastic zak doen en de marinade erover schenken.Tenminste 4 uur laten marineren in de ijskast.

De flanksteak 6 à 7 minuten aan elke kant grillen (het vlees is dan medium rare). Laten rusten, in dunne plakken snijden en serveren met warm, geroosterd stokbrood, avocado in plakjes gesneden en meer chimichurri.

Voor vier personen.

Eet smakelijk,

May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Trivento Reserva Malbec, Argentinië

Druivensoort: **Malbec**
Streek: **Mendoza, Argentinië**
Kleur: **Donkerrood met violet**
Geur: **Pruimen en tabak**
Smaak: **Donkere rijpe smaken, met vleugje zwarte peper**

Bij de flanksteak is mijn advies om een goede volle wijn uit te zoeken met duidelijke specerijentoon. Deze Malbec uit de Mendoza-valleien heeft een diepe aardse toon met een mooie krachtige pepertoon aan het einde. Zeker als u bij het koken zwarte peper, ui en knoflook gebruikt is het raadzaam om naar druivenrassen als Malbec, Petit Verdot of Shiraz uit te wijken, omdat deze lekkere pittige wijn geven en zo meer van de genoemde ingrediënten aan kunnen.

Ook de rode peperschilfers en de azijn vragen om een wijn met pittig karakter, maar dat kunnen we dan ook met een gerust hart aan de Argentijnen overlaten.

Santé!

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store, Licores Maduro en uw favoriete supermarkt!

Het genot van wijn

Nieuw-Zeeland, fascinerend mooi

Deze week wilde ik eens uitweiden over één van de meest adembenemenede wijnlanden die ik ken. Het prachtige Nieuw-Zeeland is relatief een jong wijnland.

Tekst: Erik van Kampen

In nauwelijks 30 jaar tijd is het land uitgegroeid tot een wijnproducent van wereldformaat. Vooral de Sauvignon Blancs worden internationaal geroemd om hun heerlijke frisse zuren en sappige, exotische smaken.

Het land heeft een enorm diverse geografie en klimaat. De Nieuw-Zeelandse wijnbouw is pas in de jaren 70 van de vorige eeuw op gang gekomen. Toch staat het land al enige tijd internationaal bekend als topproducent van bijzondere witte wijnen met een heel eigen karakter en identiteit, maar ook de rode wijnen worden steeds meer gewaardeerd.

In de jaren 70 besloeg het totale wijnbouwoppervlak nauwelijks 400 hectares. Er was geen grote binnenlandse afzetmarkt voor wijn en de export was evenmin noemenswaardig. De laatste decennia heeft de Nieuw-Zeelandse regering echter veel geïnvesteerd in moderne technieken, de herplant van oude wijngaarden en de aanplant van nieuwe wijnbouwgrond. Het huidige wijnbouwareaal beslaat nu ongeveer 25.000 hectares.

Seizoenen
De seizoenen in Nieuw-Zeeland zijn tegenovergesteld aan de seizoenen in Europa. Naar gelang de ligging van de wijngaarden wordt er meestal geoogst in de periode van februari tot mei. Nieuw-Zeeland heeft grotendeels een gematigd klimaat. Op de meeste plekken in het land valt er genoeg neerslag. Overdag is het warm en 's nachts koelt het er redelijk af. De temperatuurverschillen tussen dag en nacht zorgen voor friszure druiven met veel fruit.

Het land heeft een tiental wijnbouwgebieden die over het Noorder- en Zuidereiland verspreid liggen. Ieder wijnbouwgebied kent variaties in klimaat en bodem, waardoor de druiven verschillende aroma's ontwikkelen en op verschillende momenten rijpen en geoogst worden.

Veel Nieuw-Zeelandse wijnmakers reisden de afgelopen jaren af naar Europa om daar ervaring op te doen en dat is goed te merken in de hogere kwaliteit van de wijnen de afgelopen jaren.

De Sauvignon Blanc is het meest verbouwde druivenras van Nieuw-Zeeland, gevolgd door de Chardonnay en de blauwe Pinot Noir.

Tropisch
Voor mij is het wijngebied Marlborough het wijngebied bij uitstek voor heerlijke wijnen met tropische fruitsmaken.

Als u ze wilt combineren dan raad ik u aan om er iets van tropisch fruit bij te gebruiken als mango, ananas, banaan, papaja of lychee. Van deze fruitsoorten is er gelukkig op ons mooie eiland meer dan voldoende voorradig.

Combinatie
Mijn favoriete combinatie is een gerecht dat ik ooit voor goede vrienden kookte, een gestoomde rode poon met een mango- en ananassalsa, verrijkt met rode peper met daarbij een aangemaakte groene salade met dun geschaafde oude Leidse kaas. Daarbij dronken we de adembenemende Sauvignon Blanc van Cloudy Bay uit Marlborough.

Waanzinnig, hiervan kan ik letterlijk in vervoering raken en van deze combinatie word ik automatisch vrolijk en levendig. Vaak denk ik, 'het leven lacht me toe'. Want wat is er nu leuker dan het proeven van fantastische wijnen met daarbij een heerlijk gerecht en goede gesprekken.

À Votre Santé

Erik van Kampen is sommelier bij Licores Maduro.

ÑAPA Business
31 maart 2012

Dies-lezing Antilliaanse Juristen Vereniging

Curaçaose trust:
Kans voor de economie

Van links naar rechts: Jeroen Eichhoorn, Pieter Bas van Agtmaal, Alma Heide-Haseth en Henri Burgers.

Vermogensplanning met een trust is sinds begin 2012 op Curaçao mogelijk. Sinds 1 januari 2012 is het mogelijk om op het eiland een trust in te stellen. Met de Curaçaose trust wordt een alternatief geboden voor degenen die meer vertrouwd zijn met de figuur van de trust dan met de Stichting Particulier Fonds. Dit zijn voornamelijk landen waar het Anglo-Amerikaanse recht wordt toegepast. Door de trust op Curaçao te introduceren profileert onze jurisdictie zich in deze landen.

Tekst: Lennart Huijsen en Ingemara Bak Foto's: Ken Wong

De Antilliaanse Juristen Vereniging vierde op 15 maart 2012 haar 28e verjaardag. Van deze gelegenheid werd gebruik gemaakt om de Stichting Particulier Fonds (SPF) en de Curaçaose trust onder de aandacht te brengen in een bijeenkomst met diverse lezingen. Deze rechtsfiguren werden vanuit vier verschillende disciplines belicht. De sprekers waren Henri Burgers, notaris bij Burgers & Fung-A-Loi, Alma Heide-Haseth, managing director bij Van Lanschot Management Company N.V., Jeroen Eichhorn, advocaat bij HBN Law en Pieter Bas van Agtmaal, fiscalist bij Loyens & Loeff.

Er werd ingegaan op de geschiedenis en de belangrijkste kenmerken van de trust. De trust moet bij notariële akte worden ingesteld. Wijzigingen en herroeping van de trustakte moeten ook bij een notariële akte plaatsvinden. De trustakte bevat ten minste de aanwijzing van een begunstigde of doel, de omschrijving van het trustvermogen, de benaming van de trust, de benoeming van tenminste één binnen Curaçao wonende of gevestigde trustee, de aanvaarding van die benoeming en een voorziening ter verzekering dat niet een binnen Curaçao wonende of gevestigde trustee komt te ontbreken.

Vooral het vereiste dat een op Curaçao gevestigde trustee benoemd moet worden, is belangrijk voor de Curaçaose trustkantoren. De Curaçaose trustkantoren moeten de functie van trustee dan ook serieus nemen, zodat de Curaçaose trust daadwerkelijk wordt erkend als een volwaardig alternatief binnen het Caribisch gebied.

De trust kan onder meer gebruikt worden door beroepsbeoefenaars die een gedeelte van hun vermogen wensen af te scheiden van het ondernemingsvermogen. Daarbij moet wel rekening worden gehouden met de zogenoemde actio Pauliana. Schuldenaars, van in dit geval beroepsbeoefenaars, kunnen door een beroep op de actio Pauliana alsnog aan het vermogen van de trust komen en hun schulden daarop verhalen. Verder moeten bestuurders van SPF's en trustees van trusts alert zijn op mogelijke aansprakelijkheidsstelling. Tenslotte werden de fiscale aspecten van de trust en SPF toegelicht. Op dit laatste onderwerp zullen wij hierna verder ingaan.

Fiscale aspecten SPF en trust

De SPF en trust zijn in beginsel bedoeld voor instellers of begunstigden die geen ingezetenen van Curaçao zijn. De fiscale aspecten van beide rechtsfiguren komen dan ook vooral aan de orde als de instellers of begunstigden ingezetenen van Curaçao zijn. Zo geldt dat schenkingen aan en verkrijgingen uit een nalatenschap door een SPF en nu ook een trust belast zijn met schenkingsrecht respectievelijk successierecht als de schenker of erflater ingezetene is van Curaçao. Het tarief is 25 procent. Schenkingen en erfenissen (niet zijnde Curaçaose onroerende zaken) door of van niet ingezetenen zijn daarentegen niet belast met Curaçaos schenkingsrecht respectievelijk successierecht.

De overheid heeft de invoering van de Landsverordening trust aangegrepen om oneigenlijk gebruik van de SPF door ingezetenen van Curaçao verder te belemmeren. Met ingang van 1 januari 2012 wordt elke uitkering uit een SPF of trust aan een ingezetene van Curaçao belast met inkomstenbelasting tegen het progressieve tarief van maximaal 49 procent. Voorheen was het nog mogelijk om het vermogen van de SPF ineens onbelast uit te keren. Uitkeringen gedaan aan personen die in het buitenland wonen, blijven wel onbelast.

Als de uitkering uit de SPF of trust belast wordt, dan wordt deze belast voor zover de uitkering meer bedraagt dan het bedrag dat destijds in de SPF of trust is ingebracht (de prestatie). Als bijvoorbeeld iemand een bedrag van tien miljoen gulden heeft ingebracht in een SPF dan wordt dit bedrag aangemerkt als de prestatie. Als vervolgens door de SPF uitkeringen worden gedaan, zijn deze uitkeringen slechts belast voor zover zij meer bedragen dan deze prestatie.

Zoals hiervoor vermeld is een inwoner van Curaçao 25 procent schenkingsrecht verschuldigd als hij of zij vermogen inbrengt in een SPF of trust. Deze belasting wordt ook aangemerkt als prestatie. Als bijvoorbeeld een inwoner van Curaçao tien miljoen guldens schenkt aan een SPF, dan is daarover 2.500.000 gulden aan schenkingsrecht verschuldigd. Hoewel de SPF feitelijk maar 7.500.000 guldens ontvangt, wordt bij de uitkeringen toch rekening gehouden met een prestatie van tien miljoen gulden.

Dat de SPF en trust vooral bedoeld zijn voor buitenlanders blijkt ook uit de invoering van de belaste SPF of trust. Een SPF of trust die geen bedrijf uitoefent, is niet onderworpen aan winstbelasting op Curaçao. Met de invoering van de belaste SPF of trust is het nu mogelijk dat een SPF of trust die geen bedrijf uitoefent, opteert voor de belaste status door een verzoek om als doelvermogen te worden aangemerkt. In dat geval geldt een winstbelastingtarief van 10 procent. Deze optie is vanwege wetgeving die op 1 januari 2010 in Nederland is ingevoerd, voornamelijk van belang voor instellers of begunstigden die in Nederland wonen.

De Curaçaose trust is een belangrijk instrument om onze jurisdictie onder de aandacht te brengen bij de internationale financiële sector. Curaçao moet gezien worden als een alternatief voor buitenlanders die het vertrouwen hebben in ons rechtssysteem en onze financiele en zakelijke dienstverlening. Dit zal bijdragen aan de economische groei van Curaçao.

Mr Lennart Huijsen en mr Ingemara Bak zijn beiden werkzaam als belastingadviseurs bij PricewaterhouseCoopers Curaçao.

Een geboeid publiek tijdens de lezingen.

ProfessionalPestControl
They can run... but they can't hide!
Al 25 jaar de nr. 1 van de ABC-eilanden.
Voor al uw services tegen:
- Kakkerlakken, mieren en andere kruipende insecten
- Termieten
- Muggen en vliegen
- Ratten en muizen
- Vlooien en teken
- Wespen en bijen
- Red Palm Weevil
- En meer

50% Discount *

*Profiteer in April van 50% korting op eerste behandeling bij een halfjaarsovereenkomst (totaal 6 behandelingen)!
Door jarenlange ervaring altijd een passende oplossing
Professional Pest Control
Tel: +5999 869 9191
www.professionalpestcontrol.biz

Arbeidsrecht

Arbeidsrecht op Curaçao

De ervaring leert dat het voor een werkgever vaak lastig is om op een praktische manier om te gaan met de veelal complexe wet- en regelgeving van het op Curaçao geldende arbeidsrecht.

Tekst: William ten Veen

De wet- en regelgeving is niet opgenomen in één wet of Landsverordening maar is - om het nog lastiger te maken - verspreid over het Burgerlijk Wetboek (Boek 7A), diverse Landsverordeningen (bijvoorbeeld: Landsverordening Beëindiging Arbeidsovereenkomst, Landsverordening Cessantia, Landsverordening Collectieve Arbeidsovereenkomst), besluiten (bijvoorbeeld: Horecabesluit, Arbeidsbesluit Hotels, Restaurants en Casino's 2000), regelingen (Arbeidsregeling 2000, Vakantieregeling 1949) en verdragen (Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten). Of u als werkgever nu te maken heeft met een reorganisatie, een ontslag op staande voet, een langdurig zieke werknemer, een werknemer die voortdurend te laat komt of ontslag wegens disfunctioneren, het is op zijn zachtst gezegd handig om het zogeheten ontslagdossier op orde te hebben. Bij herhaling maak ik in de praktijk mee dat een werknemer volgens de werkgever al langere tijd niet op het gewenste niveau functioneert zonder dat daarvan iets op papier staat. Sterker nog, ik maak ook mee dat de werknemer bij herhaling als 'goed' wordt beoordeeld tijdens een functioneringsgesprek, terwijl de werknemer eigenlijk niet voldoet volgens de werkgever. Aan mij als advocaat dan de 'dankbare' taak om de rechter uit te leggen dat de goede beoordeling was bedoeld om de werknemer een positieve impuls te geven zijn functioneren te verbeteren en dat men het bijvoorbeeld zielig vindt om de werknemer aan te geven dat hij disfunctioneert.

Het ontslagrecht op Curaçao is niet eenvoudig te doorgronden. Wanneer is een zaak 'ontslagrijp'? Hoeveel mondelinge/schriftelijke waarschuwingen moeten aan een werknemer worden gegeven voordat hij kan worden ontslagen? De werknemer is voor de zoveelste keer te laat op kantoor, kan hij dan op staande voet worden ontslagen? Hoe pak je het aan om een arbeidsovereenkomst met wederzijds goedvinden te beëindigen? De werkgever vindt dat de werknemer te veel op vakantie gaat dit jaar - ondanks dat hij genoeg vakantiedagen heeft - kan hij hier iets tegen doen? Zomaar een willekeurige greep uit de vele vragen die ik wekelijks binnenkrijg. U mag van een advocaat (gespecialiseerd in het arbeidsrecht) verwachten dat hij u bedient met heldere adviezen en een concrete inschatting

van kansen, risico's en kosten. Daarnaast is het altijd handig om praktische tips en aanwijzingen te krijgen om een ontslagkwestie zo snel en soepel mogelijk te laten verlopen. Hier geldt (wellicht) het spreekwoord 'goedkoop is (vaak) duurkoop'. Durf kritisch te zijn en stel eisen richting uw advocaat, u heeft daar recht op!

De meeste ontslagzaken worden uiteindelijk opgelost doordat de werkgever en de werknemer, meestal bijgestaan door een eigen juridisch adviseur, een minnelijke regeling treffen. Tijdens de onderhandelingen omtrent de beëindiging van een arbeidsovereenkomst van een werknemer is het van belang dat u als werkgever precies weet wat uw eigen rechtspositie is en hoe sterk de zaak is. Welke bepalingen moet u vooral niet vergeten als er een beëindigingsovereenkomst wordt opgesteld? Jammer genoeg maak ik te vaak mee dat een werkgever zelf denkt te weten hoe een en ander werkt en bijvoorbeeld een uitstaande lening vergeet te verrekenen aan het einde van de arbeidsovereenkomst, terwijl er finale kwijting over en weer is verleend. Denk derhalve niet te snel dat u als werkgever het arbeidsrecht in al zijn details beheerst. Het inschakelen van een juridisch adviseur kan u behoeden voor valkuilen. Voorkomen is vaak beter dan genezen, ook vanuit financieel oogpunt.

William ten Veen is advocaat en partner bij BBV Legal. tenveen@bbvlegal.com

Dit artikel is eerder verschenen in de Ñapa van 3 september 2011.

Mens & Werk

Jongeren en de arbeidsmarkt

Het zijn rumoerige tijden voor jongeren. Niet alleen hier, maar overal ter wereld. Door de financiële crisis zijn er veel werklozen en is het vooral voor jongeren moeilijk om een baan te vinden en om carrière te maken. Zelfs jongeren met universitaire diploma's op zak kunnen geen werk vinden.

Tekst: Judice Ledeboer

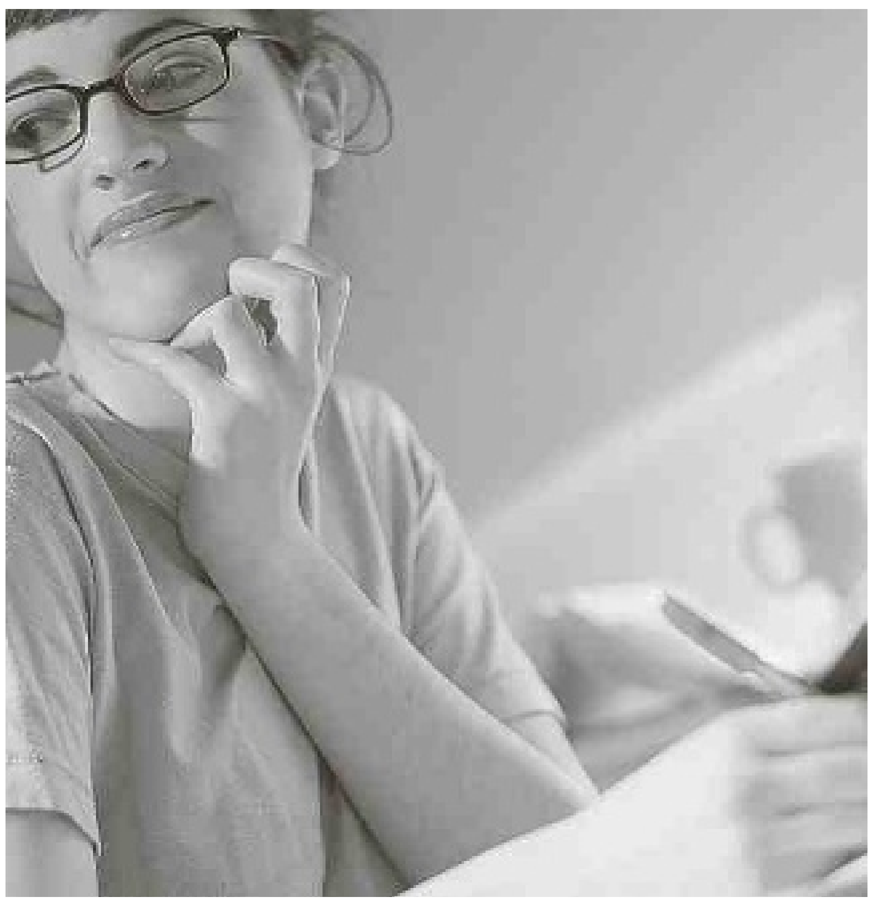

Er tekent zich een tweedeling af onder de jongeren. Aan de ene kant is er de groep jongeren die zelfverzekerd in het leven staat er is een grote groep die de aansluiting met de arbeidsmarkt dreigt te missen. Het gaat hier over de 'grenzeloze generatie' waar steeds meer jongeren met problemen kampen zoals schooluitval, schulden, obesitas, alcoholmisbruik en publieke agressie. Hoe komt dat en wat is er aan de hand?

Ook op Curaçao komen genoemde problemen voor en zijn er allerlei organisaties die zich inzetten om deze jongeren op weg te helpen naar een gezonde weg in het leven, waardoor ze leren om later voor zichzelf te kunnen zorgen. Veel jongeren hebben moeite met de complexiteit van de samenleving en ze hebben behoefte aan een duidelijke richting. Deze groep, vaak lager opgeleide jongeren, is door het gebrek aan structuur die zij van hun opvoeders meekrijgen kwetsbaar voor het maken van schulden, schooluitval en het ontwikkelen van een ongezonde leefstijl. Als gemeenschap kunnen we deze jongeren niet aan hun lot overlaten. Het is noodzakelijk dat deze groep wordt aangepakt, begeleid en 'heropgevoed' omdat we ze nodig hebben in de toekomst.

Hoe de economie zich de komende jaren ook ontwikkelt, door ontgroening en vergrijzing keert de krapte op de arbeidsmarkt terug. Jongeren zijn en worden dus meer dan ooit belangrijk voor de arbeidsmarkt. Daarom is het voor werkgevers belangrijk om te weten hoe die jongeren tegen werk aankijken en wat zij verwachten van hun toekomstige werkgever. En daar ligt dikwijls het probleem, want de jongeren gaan voor 'vrijheid/blijheid' en ze vinden het lastig om zich te binden aan een vaste baan en om te leven in een bepaalde structuur. Zelfs jongeren die een opleiding gevolgd hebben kijken anders tegen werken aan dan de generatie voor hen. De jongeren van tegenwoordig hebben andere eisen en voorwaarden. Werkgevers zullen dus rekening moeten houden met de manier waarop jongeren tegen werk aankijken. Jongeren willen vooral vrijheid en zelfstandigheid. Dit kan echter alleen als er ook verantwoordelijkheid voor eigen denken en handelen genomen wordt en daar ligt een punt van zorg. Het nemen van verantwoordelijkheid vinden veel jongeren moeilijk.

Bij de groep jongeren die geen opleiding heeft zijn er nog meer problemen. Ook zij willen vrijheid en zelfstandigheid, maar ze hebben nog niet eens een basis om aan het werk te gaan. Velen hebben de school niet afgemaakt en ze kennen van huis uit geen regelmaat en sturing en het ontbreekt hen aan wilskracht en doorzettingsvermogen. De weg richting criminele activiteiten is dan snel ingeslagen, want ze willen wel geld hebben, liefst zo snel mogelijk en op de gemakkelijkste manier. Het gevangenissysteem is nog steeds gericht op straffen en niet op het positief stimuleren van talenten die ieder mens ergens diep van binnen in zich heeft. De negatieve bagage van het leven overwoekert echter de positieve kanten van een persoon. Iedereen kan namelijk een vak leren, maar dan ben je er nog lang niet.

Het probleem is dat veel jongeren niet eens weten welk vak ze willen leren. Er achter komen waar hun belangstelling ligt en waar hun kwaliteiten en voorkeuren voor studie en werken liggen, geeft al een opening naar het maken van keuzes. En als er dan een keuze voor een studie gemaakt is, kan het nog voorkomen dat er wordt afgehaakt. Dit komt door een gebrek aan basisbegrippen van het menszijn zoals wilskracht en doorzettingsvermogen en andere gedragskenmerken die belangrijk zijn om te hebben. Denk aan aanpassingsvermogen, goed kunnen communiceren, resultaatgericht studeren en werken. Dit zijn begrippen die vaak niet ontwikkeld zijn en de jongeren geven snel op. 'Ik heb geen zin, ik kan het niet, dit is te veel voor mij, ik vind het niet leuk'. Er wordt dan ook veel gevraagd van begeleiders, mentoren, docenten en trainers die deze jongeren begeleiden. Deze moeten veel geduld, empathie en begrip hebben en kunnen motiveren en ook over doorzettingsvermogen beschikken.

Er zijn op Curaçao organisaties en bedrijven die begeleiders/mentoren hebben om jongeren te begeleiden en te ondersteunen op hun werk. Jongeren die nooit sturing hebben gehad reageren vaak heftig op regelmaat en sturing. Het is een kwestie van ervaringen. Nieuwe patronen kunnen altijd geleerd worden, mits er een wil is. Alleen doorgewinterde begeleiders/mentoren die met natuurlijk gezag begeleiden en aansturen zullen geaccepteerd worden. De basis in de begeleiding ligt op het leren om zelfredzaam te worden, zodat de jongeren op den duur enige vorm van verantwoordelijkheid ontwikkelen en voor zichzelf kunnen gaan zorgen. Bij bedrijven zullen er meer begeleiders en mentoren moeten komen om de jongeren wegwijs te maken in het arbeidsleven. Het gaat om het zich voorbereiden op de toekomst waarbij de jongeren van nu hard nodig zijn.

Over management

Organiseren, Ondernemen, Managen en Leidinggeven

Het mission statement

Zoals we gezien hebben kan het mission statement beginnen met 'wij zijn op de wereld om...' en beschrijft wat de onderneming wil betekenen, vooral voor de klanten. Het mission statement werkt 1) bindend, 2) committerend, 3) richtinggevend en 4) inspirerend op de medewerkers. Het moet een grote rol spelen bij de 1) werving, 2) selectie, 3) training en 4) beoordeling van medewerkers. Het moet breed gedragen worden als een collectieve ambitie. Een goede missie draagt ertoe bij dat mensen hun werk interessant en zinvol vinden, het wekt een gevoel van trots op, en bevordert een 'wij-gevoel'.

Tekst: Jan de Ruijter

De lijfspreuk of het motto verschijnt onder de missie, is een samenvatting van de missie en laat de missie van de onderneming aansluiten op de primaire behoefte van de klant. Het is een bindingsmiddel dat gepubliceerd wordt op elke folder, website, kaartjes en in advertenties.

Enkele voorbeelden van korte, krachtige credo's, slogans die bij het mission statement horen:
Albert Heijn - we letten op de kleintjes
KLM - de reliable airline
TNT - we brengen het bij je thuis
C&A - blijft toch voordeliger

Een consistente bedrijfsfilosofie en waardering voor medewerkers en hun verantwoordelijkheden zijn vereisten voor de naleving van een inspirerend, aansprekend credo dat goed gecommuniceerd en aanvaard moet zijn bij de medewerkers. Zij moeten het credo uitstralen in al hun gedrag en handelingen. Als een credo niet geleefd, beleefd en uitgedragen wordt, werkt een credo averechts, het wekt verontwaardiging op.

Keuze van bedrijfsvoering: Behalve het credo en het verdienmodel dient bij het mission statement als derde, ook aangegeven te worden hoe en op welke wijze de missie uitgevoerd gaat worden, dus de keuze van bedrijfsvoering en wat de onderneming wil betekenen voor anderen dan de klanten, dus voor de medewerkers, de aandeelhouders, de omgeving en de gemeenschap. De keuze zal vaak zijn tussen het Anglo-Amerikaanse of het sociaal verantwoordelijke bedrijfsmodel. Oftewel tussen het maximaliseren van de aandeelhouderswaarde of het ook denken aan de belangen van medewerkers, de omgeving en de gemeenschap, ook wel het Rijnlands model genoemd. Organisaties die sociaal verantwoordelijk ondernemen doen er goed aan dit mee te delen bij het mission statement of door de woorden sociaal verantwoordelijk ondernemen letterlijk te gebruiken en/of door bepaalde waarden, overtuigingen en principes met name te noemen. We doelen hier op de richtinggevende waarden, de guiding principles.

Sociaal verantwoord ondernemen, het Rijnlandse model

De Rijnlandse stijl kenmerkt zich door sociale zekerheid, gemeenschapsgevoel, solidariteit en investeren op lange termijn. Deze stijl is de gronslag van de beschaving zoals we die kennen in Nederland, Duitsland, België, Frankrijk, Zwitserland, Luxemburg, de Scandinavische landen en Japan. De stijl ageert tegen het hebzuchtige individualisme en de competitie van het Anglo-Amerikaanse model waar alles draait om de kortetermijnwinst en de aandelenkoers waarbij de onderneming een moneymaking machine is voor de aandeelhouder. De Angelsaksische cultuur is een dictatuur met financiers en directeuren aan de top wier enige motief de hebzucht is, de kortetermijnopbrengst en het productievolume. De Rijnlandse organisatie wordt geleid door deskundigen met vertrouwen in de beroepsethiek van uitvoerenden en met algemene vooruitgang en menselijk welzijn als hoofddoel. De systemen staan tegenover elkaar op politiek en landsniveau, bij de bepaling van het verdienmodel van de organisatie en bij de inrichting van de organisatie bijvoorbeeld bij beslissingen of de organisatie belang toont voor de persoonlijke ontwikkeling van de medewerkers. De stijl ontstond in Noordoost-Europa, het land grenzende aan de rivier de Rijn en beoogt economische groei, sociale rechtvaardigheid en duurzaam beheer van de aarde. Het is principe-gedreven en vertrouwen, loyaliteit, samenwerking en kwaliteit zijn de belangrijke waarden. Traditioneel vakmanschap en specifieke vaardigheden worden meer gewaardeerd als generieke competenties van bijvoorbeeld de MBA'er, die abusievelijk meent dat hij elk soort bedrijf kan leiden op basis van generieke kennis van management en kennis van financiën, zonder specifieke kennis van een bedrijfstak.

Bij Rijnlandse organisaties zien we de volgende uitgangspunten: decentralisatie van verantwoordelijkheden en bevoegdheden. De kwaliteit van het werk voor de klant, voor de medewerker, voor de financier en voor de directe omgeving. Nadruk op samenwerking. Leiderschap gericht op het ontwikkelen van taakvolwassenheid van alle medewerkers. Een werkstructuur waarbij veel wordt overgelaten aan het initiatief van medewerkers. Organisatieontwikkeling, de lerende organisatie, persoonlijke ontwikkeling, laterale communicatie. Mensen kunnen en mogen bijdragen aan alle processen van de organisatie. Er is grote aandacht voor om werk waardevol en inhoudelijk te maken en collectieve ambitie wordt nagestreefd. Zinvol bezig zijn en plezier hebben in je vak en beroep staan centraal. De structuur is niet hiërarchisch, de organisatiekaart is plat.

Het overgrote deel van de bevolking zou van de invoering van sociaal verantwoord ondernemen en het Rijnlandse model profiteren. Niets zou de invoering ervan in de weg moeten staan. Maar ondanks de pogingen van Amerikaanse experts zoals dr. Deming, die maar liefst drie keer op verschillende tijd en plaats het succes van kwaliteit en langetermijnbeleid bewees, Philip Crosby, Tom Peters en anderen, wordt sociaal verantwoord ondernemen, kwaliteit en excellence steeds weer naar de achtergrond gedrongen door de sterkere invloed van het Angelsaksische model. De propagandisten daarvan zijn de leidinggevenden in de politiek en bij de grote multinationals. Zelfs de bankencrisis en de schuldencrisis die veroorzaakt zijn door de Amerikaanse graaicultuur, deregulering en het foutieve geloof in vrije markten, hebben niet tot een definitieve breuk met vrije markten en het aandeelhouderskapitalisme geleid. Nog steeds staan politici in alle landen in de houding voor de financiële instituten. Desalniettemin moet de kwaliteits- en excellencebeweging het goede werk voortzetten en erop vertrouwen dat mettertijd het sociaal verantwoord ondernemen terrein gaat winnen. Kwaliteit en excellence staan tegenover het Anglo-Amerikaanse bedrijfsmodel dat wel kwaliteit en customer focus pretendeert, maar als het erop aankomt de goede richtinggevende waarden en principes en kwaliteit laat varen terwille van de kortetermijnwinst en de aandelenkoers. Kwaliteit, sociaal verantwoord ondernemen, en de gedachte dat het bedrijfsleven een bijdrage aan de samenleving dient te leveren is verder gevorderd in Europa en is meer in overeenkomst met de Europese cultuur. Het recht van de sterkste, het individualisme en de competitie zit in het DNA van de Amerikaan al vanaf de eerste pioniers en echt daadwerkelijk en langdurig kwaliteitsbeleid is helaas nog steeds niet de norm in Amerika.

(Wordt vervolgd)

Jan G. de Ruijter is bedrijfsconsultant op Aruba. Reacties: j.deruijter@yahoo.com

Communicatie

De PR-professional

Ik mag van geluk spreken. In mijn carrière als journalist en communicatiedeskundige heb ik het geluk gehad om werkzaam te zijn geweest en veel ervaring op te hebben gedaan aan beide 'zijden' van de gang, namelijk als journalist en als persvoorlichter op Curaçao, Aruba en in Nederland. Zodoende meen ik toch voldoende geëquipeerd te zijn om mijn collega's, de PR-professionals, van advies te kunnen dienen. In deze column een aantal elementen en activiteiten die elke PR-professional op orde moet hebben om succesvol te kunnen zijn in de omgang met media.

Tekst: Bob Harms

1. Basisinformatie
Om de pers op elk gewenst moment - zowel bij actieve als passieve contacten - te kunnen voorzien van aantrekkelijke en actuele informatie, is het raadzaam een basisinformatiepakket samen te stellen en te beheren. Hierin zit in ieder geval:
• een factsheet (maximaal twee A4-tjes met soepel geschreven basisinformatie);
• cases (succesvoorbeelden van het PR-onderwerp);
• actuele persinformatie (indien beschikbaar);
• rechtenvrij beeld (ook logo's);
• samples (wanneer van toepassing);
• aanvullende benodigdheden als briefpapier, mappen en envelop-pen.

2. Crisis-PR
In geval van crisis is het gebruikelijk en heel verstandig dat een PR-professional deel uitmaakt van het crisisteam en ook aan tafel zit waar belangrijke beslissingen vallen, namelijk in het top-management. Een van de grote fouten die meestal door het top-management worden gemaakt is de PR-professional behandelen als 'appendix' van de organisatie, die pas in een latere stadium, wanneer alle belangrijke beslissingen al zijn genomen erbij betrokken wordt. Speciale aandachtspunten:
• het oefenen van crisissituaties;
• het communicatiebeleid, de informatieverzameling en verspreiding: wat vertellen we tijdens de crisis waar, wanneer, aan wie en hoe;
• het verzorgen of begeleiden van de woordvoering.

3. Database
Weten wie waar bij welk medium welke rol speelt, is essentieel voor het succesvol aangaan en onderhouden van perscontacten.
• Een PR-professional koestert zijn contacten en heeft een uitgebreide database waarin contacten met naam en toenaam, contactgegevens en bijzondere kenmerken (wensen, eisen, verleden, plannen) vastgelegd zijn.
• Per project bouwt en onderhoudt de PR-professional een perslijst met relevante media-adressen en contactpersonen (onder meer profiel, bevoegdheid, positie en functie).
• Het vastleggen van afzonderlijke perscontacten gebeurt in een werklijst (wat is besproken en wat is het resultaat).

4. Knipselservice
Ondersteuning in het bijhouden van gerealiseerde publiciteit wordt geleverd door het bijhouden van een mediaknipselsysteem.
• Voor printknipsels (dagbladen, magazines).
• Voor internetknipsels
• Voor radio- en televisieknipsels

5. Perscontacten
Een goed en regelmatig contact met de pers is van cruciaal belang, zowel in goede als slechte tijden. Alleen op deze manier is het mogelijk om kwalitatief en kwantitatief optimaal resultaat uit de PR-activiteiten te halen. Het betreft hier het coördineren van alle actieve en passieve perscontacten voor print, radio en tv. Sluit kort op welke wijze aan perserverzoeken invulling wordt gegeven. En zorg voor de correcte uitvoering hiervan. Denk hierbij bijvoorbeeld aan:
• Het regelen van interviews, het verzorgen van rondleidingen, het organiseren van persontmoetingen, het regelen van aanvullende achtergrondinformatie of het ter beschikking stellen van samples en incentives.
• Uitwerken van 'special features' of andere vormen van samenwerking met de media.
• Pro-actief benaderen van de pers als zich nieuws of een mooi fotomoment voordoet.
• Artikelen voor publicatie ter inzage krijgen om te controleren op eventuele feitelijke onjuistheden. Let wel dat de pers, in onze omgeving, sterk gericht is op de productie van nieuws. In de praktijk betekent dit dat 'beschikbaarheid' van de PR-professional voor de pers van cruciaal belang is, wil hij of zij een goede relatie met de journalistiek behouden.

6. Persdossiers
Het PR-plan voorziet voor een bepaalde periode in een gedoseerd aantal nieuwswaardige feiten en momenten. Om de juiste aandacht in de media te realiseren verloopt de communicatie van dit nieuws in de vorm van een persdossier. De behandeling van een persdossier is een effectieve, intensieve maar ook tijdrovende aangelegenheid die pas rendabel wordt als er voldoende nieuwswaarde is. De activiteiten voor een persdossier bestaan uit:
• het vaststellen van een geschikt onderwerp;
• het schrijven en/of redigeren van een persbericht;
• de selectie van de relevante journalisten om het bericht aan te verzenden;
• het verzorgen en/of reproduceren van beeldmateriaal;
• het pro-actief contact opnemen met de media ter verkrijging van optimale resultaten: denk mee met de journalist hoe het nieuws voor zijn medium zo interessant mogelijk gemaakt kan worden;
• het verder zorgdragen voor de nazorg van een persmailing, zoals het op verzoek nazenden van beeld.

7. Mediatraining en coaching
Mensen die verwachten in aanraking te komen met de pers helpen zichzelf door een mediatraining te volgen - ook als zij al de nodige ervaring hebben. Zowel de presentatie van een boodschap als de inhoud van de boodschap zelf kunnen daarbij uitgebreid aan bod komen. PR-professionals vervullen daarnaast vaak een coachende rol voor personen die met de media in aanraking (kunnen) komen.

8. Timing
Timing is belangrijk: komkommertijd biedt kansen maar ook een beperkte lezerskring. Inhaken op een publiciteitsgevoelige gebeurtenis kan krachtig zijn. Alert reactievermogen is een andere manier om zaken gedaan te krijgen: het nieuws kan elk moment kansen en bedreigingen bieden. Een niet te vergeten, de Curaçaose en Arubaanse pers functioneren op basis van productie (kopij, radio-/tv-interviews). Dus, tempo en beschikbaarheid (mobiel nooit uit, hooguit op trilstand) zijn kenmerken van PR-professionals, zeker in onze contreien.
Houd rekening met doorlooptijd en deadlines van media:
• Voor ochtendkranten is tussen zes en tien uur 's avonds de beste tijd om persoonlijk te communiceren.
• Voor de avondkranten, tussen de acht uur 's ochtends en 11.30 uur.
• Het tv-journaal en de radionieuwsdiensten: meestal tussen acht uur 's ochtends en 11.30 uur/ drie en zes uur 's middags is de beste tijd om over een event te communiceren.
• Redacteuren van ochtendkranten gaan liever 's middags naar een persbijeenkomst.
• Redacteuren van avondkranten kunnen onmogelijk een persconferentie in de ochtenduren bijwonen.
Verder is ook in dit vakgebied geduld een schone zaak. De meest succesvolle visies, personen, organisaties en producten stegen langzaam op om langdurig op grote hoogte te blijven. Snelle stijgers zijn doorgaans snelle dalers. Pas dus ook op voor overexposure; teveel in beeld zijn kan stakeholders gaan ergeren.

9. Woordvoerderschap
Elke organisatie heeft een woordvoerder. Deze functie wordt vaak gedelegeerd aan een PR-professional omdat die goed kan communiceren, continu aanspreekbaar is en als veiligheidsbuffer dient (de baas kan immers de woordvoerder altijd nog betichten van een misverstand). Het is essentieel voor elke organisatie die in contact treedt met de pers dat er geen misverstand bestaat over wie de woordvoering doet.

Contact: bobharms1@gmail.com

Bob Harms is communicatie-adviseur

Business Agenda

Curaçao

13-18 mei: ACH 44th Annual Conference
De 44e jaarlijkse conferentie van de Association of Caribbean Historians wordt gehouden op Curaçao van 13 tot 18 mei. Paneldiscussies en lezingen over uiteenlopende onderwerpen zoals religie, slavernij, emancipatie en onderwijs.
Locatie: Renaissance Curaçao Resort and Casino
Meer informatie: http://www.associationofcaribbeanhistorians.org/conferenceprogram.htm
Of mail: achsecretary@gmail.com.

31 mei: Fatum Pensioen & Bedrijvendag en Best in Business Award
De zevende Fatum Pensioen & Bedrijvendag. Aansluitend wordt de winnaar van de vijfde Fatum Best in Business Award bekendgemaakt. Met deze prijs wil Fatum bedrijven uit met name het MKB stimuleren verder te excelleren in hun bedrijfsvoering en management.
Bedrijven die willen meedingen naar de Fatum Best in Business Award kunnen zich nog tot 13 april aanstaande inschrijven. Er worden tien bedrijven genomineerd. Uit deze tien zal een selectie gemaakt worden waarvan de beste vijf uitgenodigd worden voor het evenement op 31 mei. De winnaar ontvangt een geldprijs van Nafl. 10.000 en diverse andere prijzen.
Locatie: Hyatt Regency
Meer informatie: www.fatum.com of bel Valery Sinot: tel. 777-7141 of 777-7127

Business Happy Hour
TGI Monday!
Locatie: El Ron Cocktailbar, Roodeweg 86, Otrobanda (tegenover tankstation Colon).
Datum en tijd: Elke eerste maandag van de maand van 17.00 - 20.00 uur.
Dresscode: casual.
Tel: 661-8122

Aruba

22-27 april: Inspiration Business Trip
Rondreis voor vertegenwoordigers van bedrijven, branche-organisaties en overheden uit het Koninkrijk der Nederlanden en/of de Caribische (ei)landen door Aruba, Bonaire en Curaçao.
De focus ligt op de nieuwe status van de eilanden en duurzame innovaties en investeringen. Tevens aandacht voor (sociaal)economische ontwikkeling. Gelegenheid tot netwerken, match-making en het verbreden van de horizon.
Georganiseerd door InterExpo Caribbean N.V.
Contact: InterExpo, Peter Oerlemans, email: peter@interexpo.biz

27-29 april: Health and Beauty Expo
Nadere informatie volgt.

Internationaal

17-19 april 2012: Bouw Rai
Locatie: Amsterdam Rai
Meer informatie: http://www.buildingholland.nl/nl/nl/Pages/default.aspx

24-26 april 2012: Caribbean Hotel and Tourism Investment Conference (CHTIC)
De 16e aflevering van de conferentie. CHTIC is het enige evenement in zijn soort in de regio, niet bedoeld voor profit organizations, en alle fondsen worden geherinvesteerd in de regio en komen ten goede aan de Caribische toeristenindustrie. Er zijn mogelijkheden om te netwerken en een-op-een ontmoetingen met sleutelfiguren uit de hospitality-wereld te hebben.
Rond de 400 afgevaardigden, afkomstig uit 23 Caribische landen, de Verenigde Staten en Groot-Brittannië, nemen deel aan de jaarlijkse CHTIC.
Meer informatie: www.caribbeanhotelandtourism.com

26-29 april: Expo Jamaica 2012
Beurs met authentieke Jamaicaanse producten en diensten. Demonstraties van meer dan 2000 producten en diensten uit meer dan 15 branches, waaronder agro-processing, dranken, chemie, persoonlijke verzorging, elektronica, handwerk, meubilair en bouwmaterialen.
Locatie: National Arena, Kingston, Jamaica
Contactpersoon: Ashura Burrell, tel. (+876) 978-3337
email: expojamaica@jamprocorp.com
Meer informatie: www.expojamaica.com.jm

10 mei: Ideas Economy
Ideas Economy: (Brazil) Innovation richt zich op de toekomst van innovatie en ondernemerschap in de BRICs en wereldwijd. Het onderzoekt de systemen en structuren die nodig zijn om innovatie en ondernemerschap te bewerkstelligen in de komende jaren, en er wordt ingegaan op nieuwe inzichten in wat dit betekent voor de toekomstige economische en sociale vooruitgang in Brazilie, Latijns-Amerika en de rest van de wereld.
Locatie: Rio de Janeiro, Brazilië
Contact: latam@economist.com
Meer informatie: http://latinamerica.economist.com/event/brazil-innovation-2012/253

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

Boeken

Blauwe Bananen

Waar blinkt u in uit? Waarom zou de klant zijn geld aan u geven? Of waar is uw organisatie eigenlijk goed in? Dit zijn geen rare vragen, want als u zelf niet weet waarin u uitblinkt, wie weet het dan wel? In de dagelijkse praktijk weten de meeste medewerkers en organisaties niet wat hun sterke punten zijn.

Eigenschappen als betrouwbaar en betrokken worden dan genoemd. Het probleem van deze eigenschappen is dat het onderscheidend vermogen nihil is. Veel dienstverleners vertalen dit met de term core competences. Blauw staat in de visie van de auteurs van 'Blauwe Bananen' voor uniek, terwijl geel de kleur is voor marktconform, neutraal, weinig uniek. De centrale vraag in dit boek is dan ook: Wat zijn uw core competences? Of in termen van de titel van het boek: Wat is uw blauwe banaan?

Wouter de Vries jr. is sinds 1992 werkzaam aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Hij doceert daar het vak Dienstenmarketing. Als gastdocent doceert hij met regelmaat aan universiteiten in Duitsland, Italië en Rusland. Van zijn hand zijn reeds zeven boeken en vele artikelen verschenen op het gebied van onder meer dienstenmarketing, kwaliteitsperceptie, job involvement, balanced scorecard, marktoriëntatie en marktgerichtheid.

De Vries jr. verzorgt jaarlijks op dit vlak tientallen lezingen en (in-home)trainingen voor zowel commerciële dienstverleners als de overheid. Hij gebruikt de toevoeging junior altijd consequent omdat het volgens hem één van de weinige titels is die een mens zelf nooit meer kan behalen. Je bent het of je wordt het nooit.
Thiemo van Rossum is oprichter en directeur van het bedrijf Studelta, dat hij in 2005 tijdens zijn studie Bedrijfskundige Economie heeft opgericht. Hij heeft door keuzes durven te maken en goed in te spelen op de behoefte van organisaties van een standaard-dienstverlening een blauwe banaan weten te creëren.

Blauwe Bananen, Hoe creëer ik als dienstverlener unieke kernvaardigheden en onderscheidend vermogen?
Wouter de Vries jr., Thiemo van Rossum
Uitgeverij W. de Vries jr. marketing bv.
EAN: 9789081528900

Energie

Anguilla mikt op duurzame energie

Vanwege de hoge energieprijzen heeft het Caribische eiland Anguilla besloten zijn kaarten te zetten op hernieuwbare energie.

De 15.000 inwoners van deze Britse minikolonie moeten maar liefst 63 dollarcent per kilowattuur betalen. Veel mensen kunnen de rekeningen van de enige leverancier, de Anguilla Electricity Company (Anglec), niet meer voldoen.

"Onze exclusieve afhankelijkheid van conventionele energiebronnen, diesel dus, is de hoofdoorzaak van de hoge prijzen", zei Evan Gumbs, minister van Nutsbedrijven, in het parlement. "We hebben geen controle over de elektriciteitsprijzen, tenzij we onze afhankelijkheid verminderen."
De regering heeft besloten in te zetten op lokaal opgewekte hernieuwbare energie. Een team van Castalia, een Amerikaans consultancybedrijf met veel ervaring op dit vlak, is nu al een paar weken bezig met de eerste fase van het project. Daarbij is nog vooral gekeken naar de juridische kant van het verhaal, om te zorgen voor wetgeving die aansluit bij zowel grote als kleine energieleveranciers.

Gesloten netwerk
De voorzitter van het nieuwe Bureau voor Hernieuwbare Energie, David Carty, zegt dat het energieprobleem niet te scheiden is van het klimaatprobleem. "De energiecrisis is de klimaatcrisis, en andersom. Wat eilanders kunnen bijdragen is uitzoeken hoe hernieuwbare energie werkt in een gesloten netwerk. Als je in het midden van de Verenigde Staten woont, kan je stroom kopen van ver weg komt. Maar op eilanden die ver uit elkaar liggen, moet alle stroom lokaal opgewekt worden. Diesel was altijd de goedkoopste manier om dat snel en efficiënt te doen."

Het grote nadeel van hernieuwbare energie is dat het niet kan worden opgeslagen, maar moet worden gebruikt op het moment van opwekken. Maar daar is volgens Carty iets op te verzinnen. Het droge eiland heeft namelijk een zuiveringsinstallatie die met omgekeerde osmose zeewater omzet in drinkwater, voor de landbouw. Dat kost heel veel energie, die het water heel duur maakt. "Wat als we de windenergie om een of twee uur 's ochtends omzetten zodat de stroom direct naar de waterzuiveringsinstallatie gaat? Drinkwater opslaan is dan een vorm van elektriciteit opslaan."

De regering heeft zelf nauwelijks middelen, maar krijgt geld van het Engelse Netwerk voor Klimaat en Ontwikkelingskennis (CDKN). "Zij begrijpen dat als je het energieprobleem oplost, je ook een enorme stap vooruit maakt in het oplossen van het klimaatprobleem", aldus Carty.

Animal Rights Aruba
"Tuma responsabilidad, cuida y sterilisa"
E-mail: ara@setarnet.aw
Website: www.Animalrightsaruba.org
Tel: 5887709/5945393
Voor donaties: via Paypall zie website

Milieu

Betaalbaar biokatoen

De internationale winkelketens H&M en C&A maken met hun lage prijzen biologisch katoen toegankelijk voor veel mensen. Ze zijn intussen de grootste afnemers van biologisch katoen ter wereld.

De katoenteelt is een problematische sector. Alleen al ecologisch: katoen slurpt water - voor één T-shirt is 2600 liter nodig - en wordt meer bespoten dan welk ander gewas ook. Niet alleen vervuilt dat de bodem en het drinkwater, maar het zadelt boeren vaak ook met grote schulden op.

Biologische teelt van katoen lost een paar van deze problemen op, omdat er bij de teelt geen pesticiden en kunstmatige mest worden gebruikt. Tot voor kort hing de kleding die hiervan werd gemaakt echter vooral in dure, modieuze winkels, waar de gemiddelde consument met een kleine beurs zich niet vertoont. Maar C&A en H&M, volgens Textile Exchange de grootste afnemers ter wereld in 2010, hebben daar verandering in gebracht.

Goedkoop
Voor bewuste consumenten is het wel een beetje verdacht. Een spijkerbroek voor maar 29 euro, gemaakt van 100 procent biologisch katoen - kan dat wel? Is bio nog wel bio?

"Al ons biologisch katoen voldoet aan de voorwaarden van het OE100-keurmerk van Textile Exchange", zegt Philip Chamberlain, hoofd Sustainable Business Development van C&A. "We bieden het aan voor dezelfde prijs als conventioneel katoen. Het is een investering. Onze marge is kleiner, maar door de groeiende verkoop maken we dezelfde winst. We zien de laatste jaren dat de verkoop van biologische producten veel sneller groeit dan die van de rest."

Het geheim van het bedrijf is niet sjoemelen met het keurmerk, maar een steviger grip op de leveranciers. In het verleden berekende iedereen in de keten, van de handelaar tot de spinner en de fabrikant, een extra meerprijs voor biologisch katoen, ook al hadden ze amper extra kosten. Dat zorgde ervoor dat biologische producten al een stuk duurder waren voordat ze bij de consument aankwamen.

"We zijn erin geslaagd de totale meerprijs voor biologische producten omlaag te brengen", zegt Chamberlain. "In 2011 hebben we meer dan 32 miljoen stuks biologische producten verkocht, meer dan een tiende van onze totale verkoop."

In 2010 streefde H&M C&A voorbij in de totale afname van biokatoen. Wat het biologische aandeel is op de totale afname, heeft het bedrijf nog niet bekendgemaakt.

Katoenboer
Janet Mensink, katoendeskundige bij Solidaridad, een Nederlandse ontwikkelingsorganisatie, is blij met de ontwikkeling. "Het maakt biokatoen veel toegankelijker. Het certificaat is internationaal erkend. In het verleden is er wel misbruik van gemaakt, maar het is een stuk betrouwbaarder geworden. Maar wij vinden het vooral belangrijk of de boer er iets aan heeft. Het kost een hoop tijd en investeringen om over te stappen op biologische teelt, maar het biologisch keurmerk zegt niets over het inkomen van de boer."

Het is moeilijk te zeggen of katoenboeren daadwerkelijk een eerlijke prijs krijgen voor hun inspanningen om het milieu te sparen, want de kledingketen zit heel complex in elkaar, zegt Henrik Lampa, manager verantwoord ondernemen van H&M in Zweden. "Wij hebben geen directe relaties met de boeren. De spinner koopt het katoen. En zelfs die is vaak niet bekend met de kledingmaker, waar wij onze orders plaatsen."

Voor biokatoen wordt op de markt over het algemeen wel meer betaald, zegt Liesl Truscott, directeur Farm Engagement van Textile Exchange, de organisatie achter het OE100-keurmerk. "Maar wie aan die meerprijs verdient - de boer of de tussenpersoon - dat is nooit met zekerheid te zeggen. Vooral in India, waar meer dan 70 procent van het biokatoen wereldwijd wordt verbouwd, zijn de prijzen flink gedaald."

"Toch is het niet alleen de meerprijs die gunstig is voor de boeren. Biologische productie stelt eisen aan gewasrotatie, om de grond vruchtbaarder te maken. Dat leidt tot meer voedselzekerheid en een grotere productiviteit, op de lange termijn, maar ook tot meer biodiversiteit en een efficiënter watergebruik. Biologisch verbouwde grond houdt meer vocht vast, als een spons."

Bovendien is er minder drinkwatervervuiling. "Boeren zijn wel kwetsbaar, maar niet gek. Als hun investering in biologische teelt niets zou opleveren, zouden ze uiteindelijk ook niet om certificering malen."

Vaste relaties
Katoenboeren hebben vooral behoefte aan bedrijfszekerheid. De prijzen wisselen snel en de markt is gevaarlijk. Dat is de reden dat Textile Exchange zijn leden, de kledingmerken, stimuleert om te investeren in relaties met boeren. Sommige bedrijven, zoals het Zwitserse Remei, die aan de Zwitserse Coop levert, zijn daar ver mee. Zij steunen boerenbedrijven in Tanzania en India in het transitieproces naar biologische teelt.

Dat is ook de richting die C&A op wil. Het bedrijf is begonnen met vijf groepen boerenbedrijven in India, die al verbonden waren met andere onderdelen van de kledingketen. Samen met hen zijn er verschillende projecten uitgevoerd, zoals onderwijs en druppelirrigatie. Volgens het bedrijf leidt dat tot een hogere productiviteit van de boeren, en dus tot een beter inkomen.

Samen met deskundigen van ngo's en het bedrijfsleven is Textile Exchange bezig met een gids voor goed zakendoen, die later dit jaar uitkomt. Daarin komen handvatten voor kledingmerken om hun keten transparanter en verantwoordelijker te maken.
Mensink juicht deze trend toe. "Veel bedrijven willen problemen 'oplossen' door een keurmerk in te voeren, als controle van bovenaf op boeren en andere producenten. Wat we nodig hebben is dat producenten en retailers gaan samenwerken om de landbouw te verduurzamen en de arbeidsomstandigheden te verbeteren."

Om die reden doet Solidaridad mee met het zogenaamde Better Cotton-initiatief, waar ook multinationals zoals Levi Strauss, Adidas en H&M bij betrokken zijn. "De eisen voor gif zijn minder streng, maar daardoor is het toegankelijker voor boeren. We willen dat de boeren zichzelf kunnen organiseren. We kijken ook naar zaken als waterbeheer en arbeidsomstandigheden, maar op een holistische manier. We meten niet of de checklist goed is ingevuld, maar of er vooruitgang is."

C&A en H&M hebben zich allebei ten doel gesteld om uiterlijk in 2020 alleen nog maar katoen te gebruiken die 'duurzamer' is geproduceerd. Daarin spelen zowel biokatoen als initiatieven zoals Better Cotton een rol.

MKB

Prezi: de nieuwe manier van presentaties geven?

PowerPoint is al jaren de meest gebruikte software voor het geven van presentaties. Komt daar met 'Prezi' nu eindelijk verandering in? De tijd zal het leren. Wij zijn in ieder geval erg gecharmeerd van het programma. Bent u ook wel toe aan iets nieuws op dat gebied? Dan is Prezi zeker het proberen waard.

Tekst: Ricardo Lochan

'Prezi' staat ook wel bekend als PowerPoint 'killer'. Maar waarschijnlijk ligt het echte probleem niet bij het programma PowerPoint, maar bij de manier waarop PowerPoint in het algemeen gebruikt wordt. PowerPoint-gebruikers zijn geneigd teveel informatie te plaatsen op de slides. Dit heeft onder meer tot gevolg dat tijdens de presentatie het publiek niet naar de spreker luistert, maar constant de informatie op de slides aan het lezen is.

Wat is Prezi?
Prezi is een online presentatie-tool, dus met andere woorden een programma om presentaties te geven dat op internet staat oftewel: een tool in de cloud. Prezi wordt steeds populairder op internet. De manier waarop u in Prezi presentaties maakt is totaal anders dan in PowerPoint. Het gebruik van Prezi vergt een andere denkwijze en hierbij moet u het lineaire pptdenken echt loslaten en veel mensen zullen dat best lastig vinden. Een Prezi-presentatie is vloeiend, dynamisch en geeft veel creatieve mogelijkheden. Prezi ziet er grafisch erg mooi uit.

Wat maakt Prezi zo uniek?
Een Prezi-presentatie bestaat in feite uit een oneindig 'groot vel papier' (canvas) waarop je de presentatie maakt. U kunt uw publiek precies laten zien waar iets past binnen een groter geheel en u kunt zowel details aanbieden als een helikopter view. De makers van Prezi hebben zich laten inspireren door 'mindmapping'.
Mindmappen is een grafische techniek waarbij een centraal onderwerp beginpunt is. Van daar uit vertakken zich de belangrijkste thema's.

Vanuit deze thema's ontstaan steeds nieuwe associaties die betrekking hebben op het centrale onderwerp. Elk thema heeft een eigen kleur en een mindmap wordt doorgaans met de klok mee gelezen. In principe kunnen de vertakkingen eindeloos doorgaan. Mindmappen kent een groot aantal regels, maar iedereen is vrij een eigen stijl te ontwikkelen. Mindmapping is een schematische manier van noteren, die aansluit op hoe de hersenen van nature informatie verwerken.
Prezi is 'Mindmapping on Steroids'

Met Prezi kunt u een high level overview bieden aan uw publiek en tegelijkertijd kunt u ook details in uw presentatie aangeven zonder de hoofdlijn aan te tasten, door op die details te 'zoomen'.

Prezi geeft u de mogelijkheid om verschillende video-formaten te gebruiken binnen uw presentatie, O.A. FLV, F4V, AVI, MOV, WMV, MP4, M4V, 3GP en YouTube.
Afbeeldingen kunnen in vier bestandsformaten in uw presentatie geplaatst worden. Dit zijn namelijk JPG, PNG, GIF en PDF.

In Prezi, kunt u frames gebruiken om informatie te organiseren in groepen. Bijvoorbeeld, in een presentatie over het maken van een dessert, kunt u het organiseren van de informatie in uw presentatie in twee groepen indelen: dessert ideeën en ingrediënten. Gebruik frames om deze twee groepen te scheiden.
Wanneer gerelateerde informatie bij elkaar wordt gegroepeerd, voorkomt dat te veel panning (inzoomen en uitzoomen) in uw Prezi (wat kan leiden tot bewegingsziekte voor uw publiek!).

Bij een presentatie op een podium, helpt het om een verhaallijn te hebben in Prezi. Met het pad-gereedschap, kunt u de Prezi-presentatie in een voorgeselecteerd pad presenteren door simpelweg op next te drukken.

Wat zijn de voordelen?
Prezi is veel creatiever dan andere presentatie-programma's, u kunt er meer mee doen en u zit niet vast aan templates. De bewegende presentaties die de tool maakt, trekken gegarandeerd ook meer aandacht dan 'ouderwetse' presentaties: iedereen houdt van bewegend beeld (video en beeld) en kleurrijke ontwerpen. Prezi is erg intuïtief om mee te werken: plaatjes, film en teksten verschuift u bijvoorbeeld simpelweg door erop te klikken en te slepen. Bij Prezi is het mogelijk uw presentatie te downloaden, dan bent u niet afhankelijk van het internet.

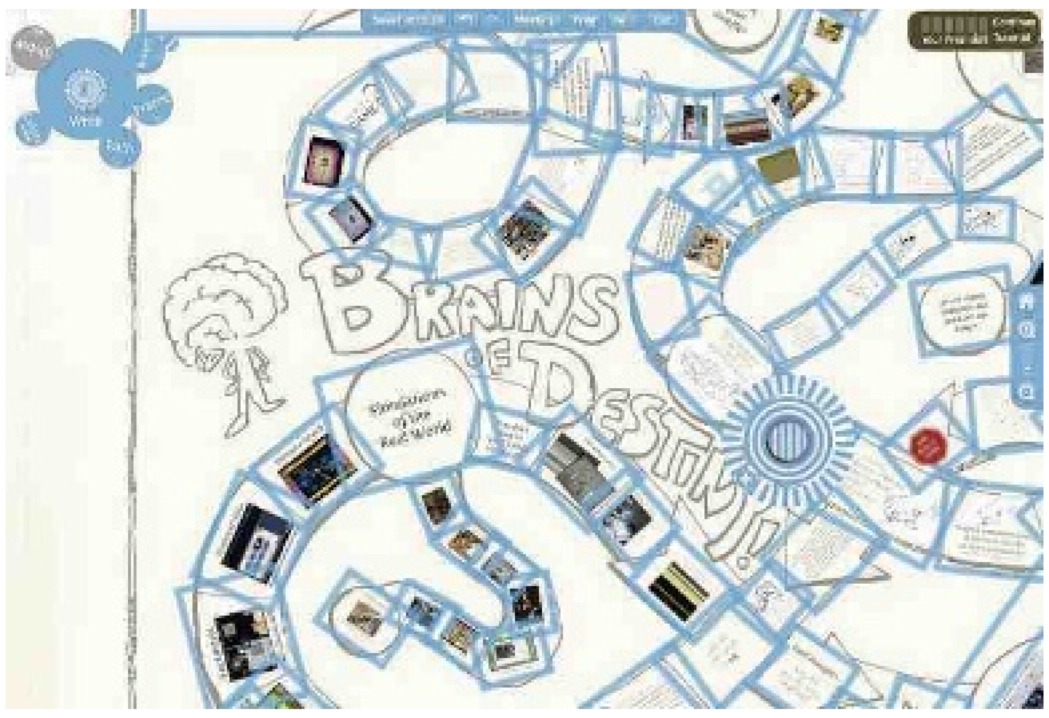

Download uw presentatie alvorens te presenteren. U bent dan niet afhankelijk (van de snelheid) van het internet. Prezi is ook gratis te gebruiken.

Wat zijn de nadelen?
Bij overmatig gebruik van bewegende beelden kan dit een duizelend effect bij bepaalde mensen veroorzaken. Om de plaatjes scherp in beeld te krijgen moet u gebruik maken van hoge resoluties, vectorbestanden of op zijn minst overal pdf's van maken. Dit is een tijdrovende bezigheid. Bij Prezi bent u afhankelijk van een internetconnectie. Geen internet, geen Prezi. De mogelijkheid bestaat om uw presentatie te downloaden en een offline-versie te gebruiken, maar als u beeldmateriaal van YouTube gebruikt en de gratis versie gebruikt dan bent u nog afhankelijk van het internet.
Prezi is een mooie web-applicatie en biedt het de presentator om zijn creativiteit te gebruiken om zijn presentatie, ideeën en boodschap op een effectievere manier over te brengen en u zit niet vast aan templates. Maar juist die vrijheid kan negatieve effecten hebben door de overmaat. Met al die vrijheid wordt de presentator erg gulzig en zo'n overvloed aan beelden, draaiingen en in- en uitzoomen kan ertoe leiden dat iedereen duizelig wordt.

Dus: gebruik Prezi met mate en laat de creativiteit bloeien.

Meer informatie kunt u vinden op:
http://prezi.com/nfaugotrc8b-/werken-met-prezi/
http://www.youtube.com/
http://itbabble.com/2010/07/15/how-to-prezi/

Ricardo Lochan is projectcoördinator bij Stimul-IT.

STIMUL-IT CURAÇAO Information Technology Institute

Voor vragen over deze of andere onderwerpen kunt u terecht bij: info@stimul-IT of 7386299

Winters Hongarije:

‘Very warm welcome’ in de kou

Wat bezielt iemand die op Curaçao woont Hongarije te bezoeken? Dat voormalige Oostblokland met de bittere nasmaak van het nog niet zo lang geleden afgeschafte communisme. Een pijnlijk, grijs verleden heeft het. Eenmaal bevrijd van de Duitsers in 1945 zuchtte de bevolking onder een nieuw (Russisch) juk en werd het ingelijfd bij het Oostblok. De dood van Stalin bracht enigszins verlichting, maar de bloedige opstand in 1956 vertaalde een groot ongenoegen.

Besneeuwde bossen in de binnenlanden van Hongarije.

Tekst: Marja Berk Foto’s: Archief

Wat doe je daar als je een eiland bent gewend, waar palmen, zonnige strandjes en happy hours een levenswijze zijn? Zo anders, zo tegenstrijdig. Het idee ontstond bij de beslissing om een verjaardag in Nederland bij te wonen in combinatie met een land dat nooit eerder werd bezocht. Oh ja, the sunny side of Europe was ons goed bekend: Frankrijk, Italië, Spanje, Portugal. Vooral dat laatste land mocht zich ettelijke keren verheugen op mijn komst. Of andersom natuurlijk. Oostenrijk, Zwitserland, ook zo mooi. Maar nee, we wilden iets anders. Stilte, ruimte, natuur in de vorm van uitgestrekte, ruisende wouden. Uren rijden door onbekende glooiende heuvels totdat je niet meer wist waar je was en je onderdompelen in een oeroude cultuur. Helaas viel de verjaardag midden in de winter en we konden slechts vermoeden welk weertype ons te wachten stond. We hebben het geweten. Hongarije dus. Wat is er over van het beeld dat we hadden van dat sombere, sobere en saaie land, waar - naar ons idee - een hoofdmaaltijd slechts uit goulash bestond? Waar mensen, gebroken door dat zware verleden, gedeprimeerd voor zich uit staarden, beroofd van het kleinste sprankje levenslust? Minder dan niets.

De vlucht vanuit Nederland naar Budapest beslaat anderhalf uur en tijdens de landing bleek er geen ontkomen aan: sneeuw, zover je kon kijken. “Dat wordt afzien”, mompelt mijn echtgenoot, vergetend dat wij zojuist een even ijskoud Nederland hadden verlaten. De gemoderniseerde luchthaven bestaat uit drie delen en wij arriveerden in deel 1: dat deel dat bestemd is voor budgetluchtvaarmaatschappijen. Je blijft tenslotte Nederlander. We werden verwelkomd met onze naam op een groot bord; de dame van het autoverhuurbedrijf begroette ons als lang verloren gewaande vrienden. In gebroken Engels heette ze ons a ‘very warm welcome’ toe in de snijdende kou. Ik ontvang in haar moedertaal wat lachende complimenten over mijn veel- en felgekleurde koffer. Althans, ik vermoed dat het complimenten zijn, want verstaan doe ik haar niet.

Terwijl mijn hoofd zich inmiddels in warme lappen bevond, mijn voeten in met bont gevoerde laarzen, installeerden we ons in een splinternieuwe huurauto, om vervolgens de verkeerde kant uit te rijden. Want Tomtom had zich nog níet geïnstalleerd en het bleek wat ingewikkeld om de juiste richting te bepalen in een volstrekt onbekende taal. “We gaan richting Szeged!”, piep ik wat paniekerig “en daar moeten we niet zijn!” Waar moesten we dan wel zijn? Richting Nagydobsza natuurlijk. Nagy wat? Enfin, na wat rondjes op de rotonde, met Tom inmiddels volslagen in de war, zaten we op het juiste spoor. Op naar de eerste grote plaats: Pécs. Deze mediterraan aandoende stad werd in 2010 uitgeroepen tot de Culturele hoofdstad van Europa. Asjemenou... Even wat educatie: Van oudsher is Pécs een stad waar veel verschillende culturen, religieuze stromingen en sociale klassen samenleven in een symbiose met de wijde omgeving. Aan de ene zijde ligt de Hongaarse regio en West-Europa en aan de andere zijde de Balkan, Oost-Europa enTurkije. Omdat Pécs al eeuwen een belangrijke handelsstad is waar men over grenzen heen kijkt en iedereen uit andere landen welkom is, maakt dat Pécs tot een bijzondere stad in Europa. Ondanks de onderdrukking en ellende die er door zowel Turkse, Habsburgse en Russische overheersing is geweest, hebben diezelfde onderdrukkers ook positieve invloeden gehad op de regio.

Eindbestemming

We besluiten de stad op een later tijdstip te bezoeken, de weg naar onze eindbestemming ligt nog twee uur verder. Tegen elke verwachting in doet snelweg 6 zeer westers aan, afgezien van een onverwacht genoegen: medeweggebruikers zijn amper te ontdekken. Met een gang van 130 km per uur schiet het besneeuwde vlakke land voorbij en op enig moment zien we in de verte een kudde statige herten. Een sprookjesachtige setting. “Wat een rust”, verzucht mijn partner, genietend van de snelheid van het gaspedaal dat hij jarenlang maar half kon intrappen. Honderddertig kilometer per uur is in het thuisland niet haalbaar, tenzij je graag gelanceerd wil worden door onvermoede gaten in het wegdek. Mannen blijven toch een beetje joyriders, nietwaar. “Koffie?”, vraagt hij met gevoel voor timing en we stoppen om de auto en onszelf bij te tanken. Afgezien van het ‘jo napot’ voor goedendag, ‘igen’ voor ja en ‘köszönöm’ voor dank je wel, begrijpen we weinig van deze volstrekt onherkenbare taal en vullen alle lege holten met behulp van handen- en voetentaal. Maar een glimlach doet wonderen: het zijn allemaal uiterst aardige mensen.

Baranya. Een provincie in zuidwest Hongarije. In die provincie ligt dat dorpje Nagydoeb... Nagydos.. oh nee, Nagydobsza. Een beschrijving: ‘Het dorp zelf is zeer rustig, en alle huizen staan aan een in beide zijden doodlopende rustieke dorpsstraat. Het al oude dorp wordt omgeven door uitgestrekte natuur, en is gelegen op de grens van de heuvels van Zselic en de vlakte van de Vallei van de rivier Dráva. In 1978 werd het samengevoegd met het 1 km westelijker gelegen kleinere Kis-Dobsza (Klein-Dobsza), maar in 1992 werden beide dorpen weer zelfstandig. In het dorp, dat ca. 650 inwoners telt, is een levensmiddelenwinkel, en verder enkele basisvoorzieningen als een postkantoor, dorpshuis, school en huisarts. Overige zaken zijn te vinden in de nabije stadjes Szigetvár en Barcs.’

Maar nu de praktijk. Computergestuurde Tom navigeert ons naar het volgende dorp, Kisdobsza, omdat precies dáár zich het gewenste adres zou bevinden. Ook Tom heeft wel eens ongelijk en nadat we gekeerd zijn arriveren we dan eindelijk op ons vakantieadres. Een ‘droomhuis in Hongarije’. De brede dorpsstraat in Nagydobsza doet wijds en comfortabel aan en we verbazen ons over de architectuur van de huizen, die oh wonder, op Curaçao geen gek figuur zouden slaan. We toeteren, een handeling die ons bij het ontbreken van een deurbel, zeer bekend voorkomt. Dat is alvast een tweede overeenkomst. Want dat is toch een beetje de makke van een toerist. Je blijft vergelijken met de thuisbasis. Na een warm welkom door de Nederlandse gastvrouw- en heer, inclusief de honden en gloeiende houtkachels, worden we uitgenodigd voor het diner en wordt er bijgekletst, informatie over Baranya verschaft, gelachen en krijgen we bij vertrek naar ons gehuurde ‘voorhuis’de tip ook een bezoek te brengen aan het thermaalbad in het nabijgelegen Szigetvàr. Bij die gedachte word ik al warm.

Tijdens de maaltijd ontdekken we een derde overeenkomst met ons mooie eiland. ‘San en Floor’ ondervonden tijdens de renovatie van hun droomhuis, dat een Hongaar anders dan de gemiddelde Nederlander omgaat met afspraken. Hé, dat herken ik! “Tja”, zegt Floor en hij grinnikt. “Soms komen ze een dag later, soms helemaal niet meer. Je moet het maar nemen zoals het komt.” En zo is het.

Dag twee wordt ingeluid door een ontwaken in ijzige koude. Houtkachels bezitten de vervelende eigenschap ‘s nachts te doven. Warmte moet onderhouden worden... Vanonder een comfortabel dekbed maar met een ijskoud gezicht, volg ik de verrichtingen van mijn echtgenoot. Ik weiger op te staan zolang het in de slaapkamer rond het vriespunt is. Als hij zich niet had opgeofferd, had ik daar hoogstwaarschijnlijk nóg gelegen. “Dat is nog een godgloeiende toestand zeg, om zo’n ding aan de praat te krijgen”, hoor ik hem mompelen en ik schiet in de lach om de woordspeling. Mijn man is een doorzetter en het duurt niet lang of de drie houtkachels loeien de warmte het huis in. We pakken de kaart en besluiten bij de koffie eerst maar eens wat boodschappen te doen in Szigetvàr voordat de omgeving wordt verkend. Lidl, Tesco én de Spar zijn er vertegenwoordigd. Het assortiment verbaast. Er ontbreekt weinig tot niets, dat niet ook in Nederland of thuis op Curaçao te verkrijgen is. Er is wel verschil: de prijzen. Die wijken significant af. In ons voordeel dan.

Pecs op een zonnige dag.

Stiptheid

We rijden richting Kaposvár en genieten onderweg van veel. De smalle, meanderende wegen vertonen geen gaten en scheuren en we verbazen ons over de stiptheid waarmee die wegen worden ontdaan van enorme hopen stuifsneeuw. Schilderachtige dorpjes komen we tegen met onuitspreekbare namen als Somogyhatvan, Magyarlad of Kadarkút. Onderweg is het prachtig allemaal en we komen veel fazanten tegen. Ook Kaposvár blijkt weer een verrassing met een gezellig centrum. Aan de Hoofdstraat (Fő utca) staan twee historische gebouwen: het Dorottya-huis in laat-barokstijl (eind 18e eeuw) en het Comitaatshuis (begin 19e eeuw). Achter dit huis ligt het Rippl Rónai-museum, genoemd naar de in Kaposvár geboren schilder József Rippl-Rónai. Aan het Rákócziplein bevindt zich het Gergely Csikytheater uit 1911, een creatie in Hongaarse jugendstil (szecessió) van Ede Magyar en József Stahl. Er blijken veel internationale restaurantjes beschikbaar en na een wandeling door het centrum aanvaarden we verkleumd de terugreis. Uiteraard via een andere mooie route.

Wie Hongarije bezoekt en in het bijzonder de Baranya, mag Pécs niet overslaan. Afgezien van de culturele rijkdom heeft deze stad nog veel meer te bieden en we stappen dankbaar een warme shoppingmall binnen. Ik verstar, blijf stokstijf staan en mijn lief die achter me loopt, knalt onvoorbereid tegen me aan. Hij grinnikt. “Wat krijgen we nou? We zitten toch wel in Hongarije hè?” De grote mall blijkt gevuld met Ici Paris, H&M, C&A, Mediamarkt en nog meer zeer herkenbare zaken met prijzen die een creditcard edelmoedig maken. Echtgenoten niet. Hij voelt mijn gretigheid en steekt zijn handen diep in de zakken. Op de knip. Mánnen! Na toch wat aankopen losgepeuterd te hebben stappen we weer in de auto, terug naar ‘ons’ voorhuis in dat stille, schilderachtige dorp.

Het thermaalbad in Szigetvàr is een weldadige onderbreking van alle indrukken die we inmiddels hebben opgedaan. “Ben benieuwd of het zo’n communistisch deprimerend gedoe is”, vraagt mijn echtgenoot zich optimistisch af maar tot grote opluchting blijkt niets minder waar. Ondanks het feit dat zelfs ik de gemiddelde leeftijd omlaag haalde, werd het genieten in optima forma. Een prachtig gebouw, waarin alles aanwezig was. Schaterlachend zwommen we buiten, waarbij onze adem bijna tot kristalwolkjes werd omgevormd. Watertemperatuur: 38 graden Celsius. Om even af te koelen loop ik heldhaftig door de sneeuw, bewonderend nagekeken door mijn partner die even later mijn spoor toch maar volgt. Sauna, manicure, pedicure, fonteinen, álles is aanwezig. Een massage kost welgeteld 2 euro.

Ach, Hongarije. Terug in het vliegtuig naar Nederland besluiten we dat negen dagen van die hele maand vakantie te kort was. Dat dit herhaald moet worden, maar dan in aangenamer temperaturen, zodat alle Hongaarse fruitbomen in bloei bewonderd kunnen worden en de ooievaars hun grote, ingenieuze nesten weer bestijgen. De zomers zijn lang en het kwik stijgt naar 35 graden. Twee maanden winter, met veel kans op sneeuw. Ai, méén je dat nou? Veel minder regen dan Nederland. “We hadden het qua weer niet slechter kunnen treffen, maar ik heb genoten”, hoor ik benauwd naast me. Ik kijk opzij. Zijn opgelopen zware verkoudheid blijft hem nog even trouw. Ik nestel me tegen hem aan en zie langzaam dat prachtige land onder ons verdwijnen. Viszontlátásra, oftewel: tot ziens!

Maar die táál!

Het dorpje Nagydobsza.

De heuvels rond Baranya.

Thermaalbad in Szigetvàr.